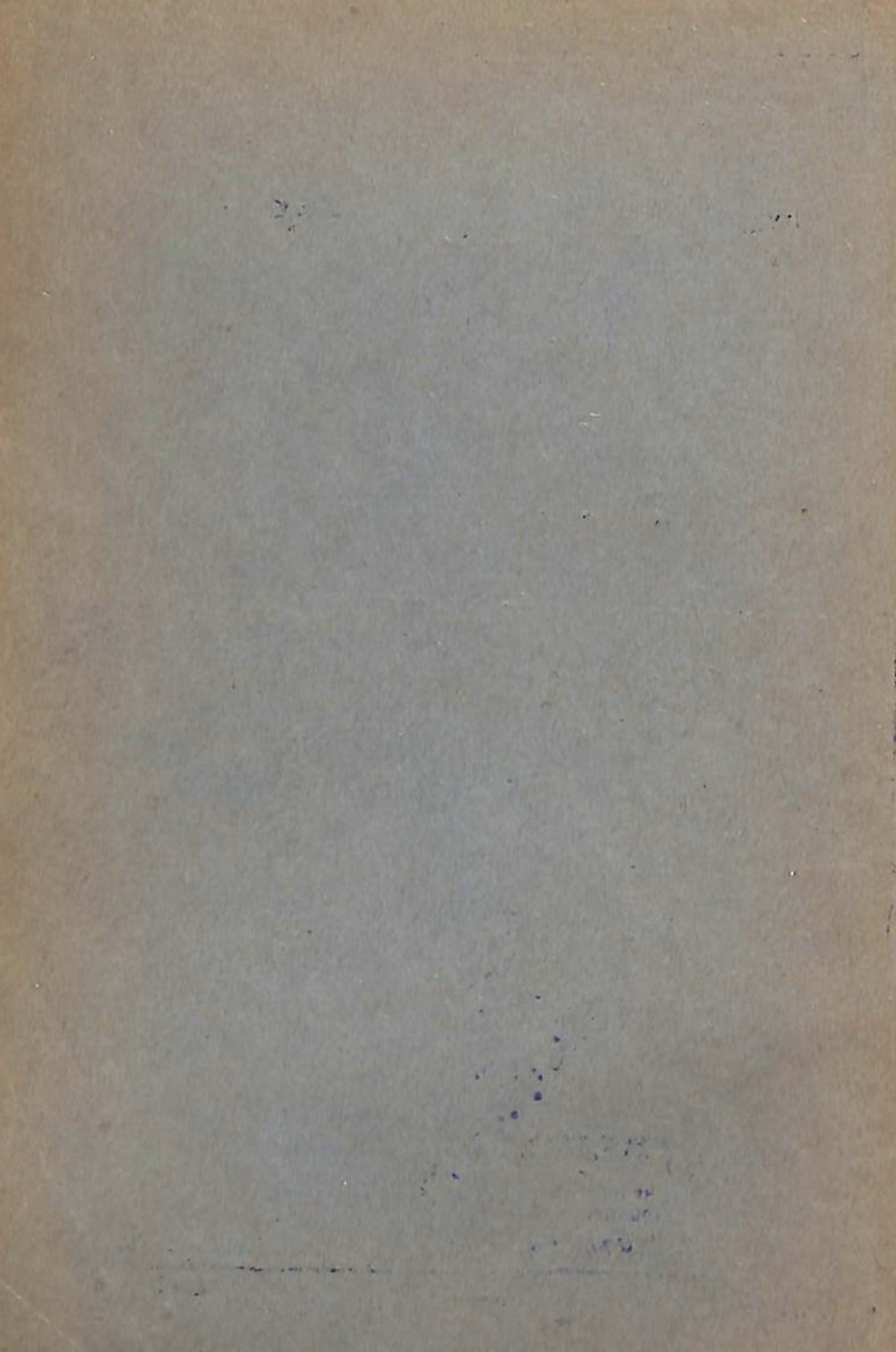

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր

ԱՆԱՍՆԱԳՐԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔԱՅԻՆ
ՖԵՐՄԱՆԵՐԻ ԶՈՈՏԵԻՌԻՍՈՒՑՄԱՆ

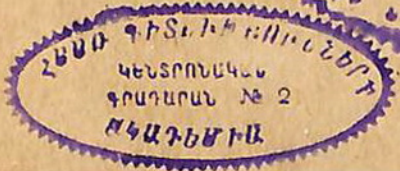
ՓԿ
34342

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր

ԱՆԱՍՆԱՊԱՀԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔԱՅԻՆ
ՂԱՏՑՈՒՄԻ ԶՈՐՏԵԽՈՒՄԻՑՄԱՆ

Сейчас в Ереване 1987 г.

A
π
23542

Программа по зоотехучебе
в животноводческих
товарных фермах

Сельхозгиз, Ереван, 1937 г.

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Կոյսնիստուրքուհիների տպրանգային Ֆերմաներում
(ԿԱՔ-երում, ՎԱՔ-երում յեվ ԽԱՑ-երում) զոո-
սեխնիկական ուսուցման գիսելիքների ծրագրի մասին

Այս ծրագիրը, նախքան խմբակների ղեկավարներին հանձ-
նելը, պետք է քննվի և համապատասխան վերամշակման յեն-
թարկվի այդ նպատակի համար հրավիրված խմբակների ղեկա-
վարների հրահանգչա-մեթոդական խորհրդակցություններում:

Առանձին թեմաների բովանդակությունը պետք է ճշտվի,
կոնկրետացվի և հարմարեցվի տվյալ շրջանի արտադրական
պայմաններին: Թեմաներն իրենց հերթին ստորաբաժանվում են
առանձին յենթաթեմաների. որինակ՝ «Խոշոր յեղջյուրավոր ա-
նասունի տարբեր ցեղերը և բուժումը» թեման մշակելիս պետք
է ձիշտ կերպով սահմանել և վորոշել տվյալ խմբակում անցնե-
լիք ցեղերը:

Այդ վերջինն իր հերթին հնարավորություն է տալիս ճշտել
և մի շարք այլ թեմաներ, վորովհետև խնամքի, կերակրման և
այլ խնդիրները պետք է կապակցել այդ ցեղերի առանձնահատ-
կությունների հետ (անցնել այդ ցեղերի կապակցությամբ):

«Խնամք և պահպանում» թեմայում ճշտվում և կոնկրետաց-
վում են տվյալ շրջանի պայմաններում հաճախ պատահող հի-
վանդությունների ցանկը, այդ հիվանդությունների դեմ պայ-
քարելու համար անհրաժեշտ միջոցները և այլն: Խմբակի ղեկա-
վարն այս ծրագրով կարող է սկսել աշխատանքները միայն այն
դեպքում, յերբ արդեն ամեն մի ծրագրի բոլոր թեմաները ճշտվել
և խմբակի ղեկավարների հետ մշակվել են: Գասավանդման մե-
թոդիկան կախում ունի գլխավորապես դասատուի և սովորողնե-
րի պատրաստականության աստիճանից:

Հիմնական ուշադրություն պետք է դարձնել այն հանգա-
մանքի վրա, վոր ամբողջ ուսուցումը լինի կոնկրետ և հասկա-
նալի՝ խմբակի ամեն մի անդամի համար:

կոլտնտեսականները ուշադրութիւնը և ժամանակը չպիտք և զբաղեցնել այլ աշխատանքների կատարումով:

4. Խմբակի պարապմունքների համար կոլտնտեսութեան վարչութիւնը պարտավոր և առանձնացնել և մշտապես խմբակին հատուկ շննք հաակացնել, ապահովելով լուսավորութեամբ, վառելիքով, անհրաժեշտ կահավորումով (սեղաններ, աթոռներ, նստարաններ և այլն):

5. Խմբակը կառավարելու համար նշանակվում են զոտեխներ, ազրոնտմներ, անասնաբուժներ, զոնալ կայանների և պետ. տոհմաբուժարանների աշխատողները, գյուղատնտեսական ուսումնական հիմնարկների դատատուները, ֆերմաների լավագույն վարիչները, շրջանային կոլտնտեսական դպրոցների յերկարատե դասընթացն անցած բրիգադիրները և կոլտնտեսութեան նախագահները:

6. Խմբակի աշխատանքների ամբողջ պատասխանատուն ֆերմայի վարիչն է:

7. Խմբակի բոլոր պարապմունքները տեղի յեն ունենում ՀԽՍՀ Հողժողկոմատի կողմից հաստատված ծրագրերով:

8. Խմբակի պարապմունքները վերջանալուց հետո կազմակերպվում է բոլոր սովորողների ստուգումը (տեխնիկական քնննութիւնը) ՀԽՍՀ-ի Հողժողկոմատի կողմից հաստատված ծրագրի և պահանջվող նորմաների սահմաններում:

9. Տեխնիկական քննութիւնն անցկացնելու համար կազմակերպվում է առանձին հանձնաժողով հետևյալ կազմով՝

- ա) շրջհոգրաժնի ներկայացուցիչ.
- բ) ՄՏԿ-ի ներկայացուցիչ.
- գ) կոլտնտ. վարչութեան մի անդամից.
- դ) ֆերմայի վարիչից.
- ե) խմբակի ղեկավարից:

10. Դասընթացն ավարտող և տեխ. քննութիւնը տվող բոլոր կոլտնտեսականներին և մենատնտեսներին տրվում է համապատասխան վկայական:

11. Ֆերմայի վարիչը կուրսերի բացման և սովորողների թվի մասին անհապաղ պարտավոր է հայտնել շրջհոգրաժնին:

Պարապմունքները վերջանալուց և ուսանողներին քննելուց հետո ֆերմայի վարիչը շրջհոգրաժնին հայտնում է հետևյալ տեղեկութիւնները՝

- ա) դասընթացն ավարտողների թիվը.
- բ) քննութիւն տվողների թիվը.

Զոտտեխնիկական ուսուցումը կազմակերպելու, աշխատանքների վերահսկողութեան և հաշվառման բոլոր աշխատանքները շրջանի մասշտաբով կատարում և շրջհոգրաթիւնը:

Շրջհոգրաթիւնի վարիչը պարտավոր և ապահովել խմբակների ղեկավարների հաշոյ ընտրութեանը և նրանց ամրացումը խմբակին՝ ամբողջ ուսուցման ընթացքում:

Զոտտեխնիկական ուսուցման հաշոյ ղեկավարումը պետք և շրջանի մասնագետի արտադրական աշխատանքի բաղադրիչ մասը կազմի:

• Խմբակների ղեկավարներին մշտական ոգնութեան ցույց տալու համար շրջհոգրաթիւնը պարտավոր և, մինչև խմբակի պարապմունքներն սկսելը, կազմակերպել խմբակի ղեկավարների 15-որչա կուրսեր, վորտեղ պետք և մշակվեն ծրագրերի հետ կապված զանազան խնդիրները, պարապմունքների հետ կապված մեթոդական և այլ հարցերը:

Վոչ պակաս քան ամիսը մեկ անգամ խմբակների ղեկավարների հետ անցկացնել խմբակցական խորհրդակցութեաններ:

Ամիսը մեկ անգամ շրջանային հոգրաթիւնը հաշվետւութեան և ներկայացնում Հոգրոդկումատ՝ խմբակներում ներգրավված սովորողների թվի և ուսուցման ընթացքի մասին:

Հօգրոդկումի սեղտեպլ՝ Ա. ԲԱՐՆՈՒԴԱՐՅԱՆ

հիմնական խնդիրները [տավարի տարբեր ջեղերի լավացումը, ոգնութուն ԿՍՖ-երին՝ մթերատու անասուններ և մատղաշներ տալու (վաճառելու) միջոցով]:

ԿՍՖ-եր ունեցող կոլտնտեսութուններին արվիղ արտոնութունները՝ մսի, կաթի և բրդի մթերումների օտապարիզում: Կայուն կերի բազան վորպես հիմնական պայման անասնապահութան զարգացման և վերելքի գործում: Կենսկոմի հուլիսյան պլանումի զիրեկտիվները կերի բազայի լայնացման առթիվ:

Կոլտնտեսականների կովազրկութունը վերացնելու առթիվ կուսակցության կողմից ձեռք առած միջոցները (անտոկոս վարկեր տրամադրելը): Անասնապահության զարգացման պետական պլանը և նրա նշանակութունը:

Դասակարգային աշակրջության անհրաժեշտութունը և պայքարն անասնապահական պլանների կատարման օտապարիզում: Դասակարգային թշնամու կողմից պլանների կատարումը խանգարելու փորձերի դեմ:

ԿԵՐԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ ՅԵՎ ԿԵՐԱԿՐՈՒՄ (20 ժամ)

Հասկացողութուն կոլի մարտողական շնչառության որդանների, արյունատար անոթների կազմության և աշխատանքի մասին: Հասկացողութուն տարբեր կերերի բազայից կազմության և սննդի դարձը լինելու մասին: Հասկացողութուն կերի մարտելի լինելու մասին:

Կերի միավորը վորպես տարբեր տեսակ կերերի անհրաժեշտ արժեքի չափանիշ: Երբ նորմաները կապիտալ, ուժեղ կամ թույլ քաղցի, նշուլի, սիրտադրած և արտադրել, կերելու կերվիներին անհրաժեշտ արժեքը և ազդեցութունը տավարի մթերատվության վրա: Հանքային նյութերը (կիր, աղ, մոխիր և այլն). սրանց ազդեցութունը կենդանիներին աճման և զարգացման վրա: Կերը նախապատրաստելու ձևերը և միջոցները: Կերը նախապատրաստելու համար գործադրվող մեքենաները, վերջիններիս խնամքը և նրանց հետ վարվելու ձևերը: Կերի խնամքը և հեղողութունը՝ կերը պահելու ժամանակ: Կերի մարակի վորոշումը նրա արտադրելու տեղից: Հասկացողութուն կենսապահ և արդյունավետ կերի մասին:

Կենդանի քաշի վորոշումը՝ չափելու և կշռելու միջոցով: Կերի սպիտակներ (բաժիններ) կազմելու ձևերը: Կովերի կերակրման առանձնահատկութունները՝ լակտացիոն շրջանի տարբեր ժամանակամիջոցներում: Կովի կերակրու-

մը հղիութեան յերկրորդ շրջանում, ծնելու նախորդակին և ծնելու առաջին որերը: Արտագրող ցուլերի կերակրումը զուգավորման շրջանում և դրանից դուրս: Մասցու տավարի բտումը: Կերաբաժնի դասավորումն որվա ընթացքում: Խմբակային և անհատական կերակրում: Որվա աշխատանքների դասավորումը ձմեռային սեզոնում:

Տավարի կերակրումը մսուրային շրջանից արոտային շրջանին անցնելու ժամանակ: Արոտավայրի նախապատրաստումը՝ տավարն արոտ դուրս բերելու նախորդակին (քարերից, զանազան կեղտոտություններից մաքրելը, տարբեր մասերի բաժանելը և այլն): Որվա աշխատանքների կարգն արոտային շրջանում: Տվյալ կոլտնտեսութեան արոտների ընուլթազիլը և գնահատումը:

Արոտի ընտրությունը խոշոր յեղջուրավոր անասունի համար: Աղալների կազմակերպումը և դրանց առավելությունները: Անդադար արածեցնելն ու նրա նշանակութունը: Տավարի կերակրումն արոտային խնամքից մսուրային կերակրման անցնելու շրջանում:

Կենդանու որգանիլմի պահանջը ջրի նկատմամբ և ջրի վորակը: Հիվանդ և առողջ կենդանու նշանները: Ոգնություն կենդանու վերավորվելու և քերծվելու դեպքում:

Ստամոքսա-աղիքային հիվանդություններ (փորլուծ, տիմպանիա և այլն), կովերի հղիութեան և ծնելու հետ կապված հիվանդությունները:

Դիտողութուն.— Հիշված հիվանդությունների մասին դասավանդելիս հիմնական ուշադրությունը պետք է դարձնել հետևյալ հարցերի վրա՝

1. հիվանդութեան պատճառները և դրանց դեմ ձեռք առնվելիք նախազգուշական միջոցները.

2. հիվանդ կենդանիների խնամքը:

ՏԱՎԱՐԻ ԽՆԱՄՔԸ ՅԵՎ ՊԱՀՊԱՆՈՒՄԸ (12 ժամ)

Խնամքի և պահպանման պայմանների ազդեցությունը կենդանիների առողջութեան և արտագրողականութեան վրա. լինչ պահանջներ է դրվում կենդանիների շենքերի նկատմամբ՝ լույսի, ողի, տաքութեան, մաքրութեան և չորութեան տեսակետից: Տավարի շենքերը խնամելը (մաքրելը, լվանալը, սպիտակեցնելը, ախտահանելը): Կենդանիների ձմեռելու համար ձեռք առնվելիք միջոցները (վերանորոգելը, տաքացնելը և այլն):

Գոմադրը գոմից դուրս տանելը և նրա պահպանումը: Կենդանիների խնամքը (մաքրելը, լվանալը, լողացնելը), կենդանիներից զբոսանքի դուրս բերելը և դրա նշանակութունը:

Գոմը և կենդանիներին խնամելու համար անհրաժեշտ ինվենտարը: Ինչպես պետք է վարվել գույքի հետ և խնամել այն:

Հղի և կաթնատու կովերին խնամելու առանձնահատկությունը. ցուլերին խնամելու առանձնահատկությունը: Չար և կատաղի տավարի հետ անվտանգ վարվելու համար անհրաժեշտ նախազգուշական միջոցները (ցուլերի քթին ող անցկացնելը, յեղջյուրների ծայրերը կտրելը, տաշելը և այլն): Ինչպես պետք է խնամել կենդանիներին հանգիստ և խաղաղ բնավորություն ստեղծելու համար: Արտադրող ցուլերին աշխատեցնելը և լծելու համար անհրաժեշտ սարքավորումը: Հասկացողություն վարակիչ հիվանդությունների մասին և վերջինս առաջացնող պատճառները: Տվյալ շրջանում հաճախակի պատահող տավարի վարակիչ հիվանդությունները (թոքախտ, թոքատապ, համատարած վիժումներ, սիբիրախտ, դաբաղ և այլն): Այդ հիվանդություններին նշանները և տարածման ձևերը:

Ախտահանում և ախտահանման նշանակությունը: Հասկացողություն ախտահանման ձևերի մասին: Կենդանիների պարագիտներ (վոջիլներ, բուեր, քոս, մրմնջուկ կամ մկնատամներ, ձիձուներ) և պայքար սրանց դեմ: Պրոֆիլակտիկ միջոցառումները (կարանտին, հիվանդ կենդանիների անջատում, դիակներ հավաքելը, թաղելը և այլն) և սրա նշանակությունը հոտի առողջացման գործում: Զոովետ-կանոնները և նրանց կիրառումը տվյալ շրջանի տվյալ կոլտնտեսություններում: Հիվանդ կենդանիների ախտահանման, նրանց խնամքի և պահպանման կանոնները:

ԳԻՏՈՂՈՒՐՅՈՒՆ.— Խմբակային պարապմունքների ժամանակ անցնելիք տարբեր հիվանդությունների ցանկն ստուգվում և ճշտվում է շրջնողբաժնի անասնաբուժի կողմից:

ՏԱՎԱՐԻ ՏԱՐԲԵՐ ՑԵՂԵՐԸ ՑԵՎ ԲՈՒԾՈՒՄԸ

Ընդհանուր հասկացողություն ժառանգականություն մասին: Մետրիզացիայի նշանակությունը ցածր արտադրողականություն ունեցող կենդանիների մթերատվությունը արագ կերպով բարձրացնելու գործում: Մաքուր բուծման նշանակությունը տավարի կուլտուրական ցեղերի պահպանման, լավացման գործում:

... Եւ յայնպէս շարժանիւ խառնել յեղջյուր արաւոր արհեստներ յարանային
ցեղերը: Արանց հանդիսները և արտադրողականութիւնները յայտ
ցեղերի հեկտարային դործարարի բուծման պարբեր յեղանակները
ավարտ շրջանում և կրօնատեսութեան ներքին և արտաքին զնա-
հանութիւններ և սոսնաջին ընտրութիւնները ըստ արտաքին տեսքի
տոնմագրականութիւնները արտադրողականութիւնն յարգելու
միջոցով և այլն: Երբեք մասնաւոր յոյժամայ միջոցով յայտ
ուրմ կենդանիները գրանցումը բոսնիացիները քերական և յերանց
նշանակութիւնները միջոցով յոյժամայ միջոցով յայտարարութեամբ
գաւթին զարտոնութիւնները են արդեւ մատթեր մանջ փոփոխանի
այն կրօնականութիւններին յարոնց սոսնիցիները արտոնները
գրանցումը են ընտրութեամբ կազմութիւնները և յարմարութիւն
ցեղի անարական որդանները կազմութիւնները և յարմարութիւն
ցեղի անարական որդանները կազմութիւնները և յարմարութիւն
նշանակութիւնները և յարմարութիւնները և յարմարութիւն
քիւստաջանութեամբ փոփոխանները և յարմարութիւն
և յարմարութիւնները և յարմարութիւնները և յարմարութիւն
և յարմարութիւնները և յարմարութիւնները և յարմարութիւն

Չուգաւորման տարբեր ձևերը յանդամ և յուգաւորութեամբ և ձեռ
նաքաշ գուգաւորութեամբ արհեստական սեքնանութեամբ Սեղան գու-
գաւորութեամբ անխոչընդոտի յարմարութիւնները և յարմարութեամբ
սոսնիցիները և յարմարութեամբ Չուգաւորման համար և յարմարութեամբ
կոմիտի յարմարութեամբ և յարմարութեամբ և յարմարութեամբ
գուգաւորման և յարմարութեամբ և յարմարութեամբ և յարմարութեամբ
թիւնները և յարմարութեամբ և յարմարութեամբ և յարմարութեամբ
նի յարմարութեամբ և յարմարութեամբ և յարմարութեամբ և յարմարութեամբ
և յարմարութեամբ և յարմարութեամբ և յարմարութեամբ և յարմարութեամբ

ՄԱՏՆԱՇՆԵՐԻ ԽՆԱՍԻՔԸ ՅԵՎ ԴԱՍՏԻՍԻԱՆՈՒՄԸ
(12 ժամ)

Երբեք յարմարութեամբ և յարմարութեամբ և յարմարութեամբ և յարմարութեամբ
հոնը մեծացնելը և յարմարութեամբ և յարմարութեամբ և յարմարութեամբ
սպահովելու հիմնական ելակետն է թիւր և կոմիտի յարմարութեամբ
ժամանակ: Կանոնավոր և անկանոն ծնելու նշանները Նորածին
հորթի խնամքը (լրձունքի հեռացնելը, պորտ կտրելը և կապելը,
հորթի մաքրելը) չորացնելը և այլն): Հորթի յարմարութեամբ և յարմարութեամբ
պորտացումը Առաջին անգամ կաթ տալը մաքրելը և յարմարութեամբ
թիւնները հորթի համար: Երբեք կանոնները են արմարութեամբ հորթի յարմարութեամբ
արմար կաթի յարմարութեամբ և յարմարութեամբ և յարմարութեամբ և յարմարութեամբ
նուրույն կաթ փամիլ ստորեկները և յարմարութեամբ և յարմարութեամբ և յարմարութեամբ

Մշտական բրիգադը վորպես աշխատանքի կազմակերպման հիմնական ձև: Անասնապահական բրիգադներում աշխատող կոլտնտեսականներին հոսունության վնասակար լինելը և պայքարն այս յերևույթի դեմ:

Պարտականությունների բաշխումը բրիգադի ներսում, աշխատանքի ծանրաբեռնման նորմաները: Տավարն առանձին կոլտնտեսականների ամբացնելու կարգը: Աշխատանքների գործավարձային գնահատումն աշխուրերով:

Գործավարձը մատղաշների մեծացման գործում (տոհմային և ապրանքային ֆերմաներում): Աշխուրերի հաշվառման ժամկետները. կոլտնտեսականների աշխատանքային զբաղեցվածությունը աշխուրեր գրանցելու ժամկետները: Կոլտնտեսականն ինչքան ժամանակով և ամբացվում ապրանքային ֆերմային: Ֆերմայի բոլոր ձևի աշխատանքների և աշխատողների աշխուրերի հաշվառման ցուցանիշները: Աշխատանքի հաշվառումը և աշխուրերի գրանցման կարգը կոլտնտեսականի աշխուրերով: Ինչ պայմաններում և կատարվում անասնապահական բրիգադի աշխուրերի հավելումը կամ պակասեցումը (աշխուրերի 10—20 տոկոսի սահմաններում): Բնամթերքով պարգևատրումներ: Անասնապահության զարգացման պետական պլանի առթիվ կուսակցության Կենտկոմի հուլիսյան պլենումի վորոշումների նշանակությունը: Անասնապահության զարգացման ասպարիզում պետական պլանային առաջադրումները կոլտնտեսության անասնապահության հիւժքն են կազմում: Կոլտնտեսության արտադրական պլանը ժողովրդական տնտեսության պլանի բաղադրիչ մասն է: Ամեն մի ֆերմայի և բրիգադի տարեկան արտադրական առաջադրանքը: Այդ առաջադրանքը կազմելու կարգը: Ամսական առաջադրանքներ ամեն մի բրիգադի և կոլտնտեսականի: Ֆերմային տրվող արտադրական առաջադրանքների կատարման հսկողությունն ամեն մի բրիգադի և կոլտնտեսականի կողմից:

Սոցմրցման և հարվածայնության կազմակերպումը: Աշխատանքային դիսցիպլինան ամբացնելու համար մղած պայքարը վորպես հիմնական խնդիր «Կոլտնտեսությունները դարձնել բուշեիկյան, իսկ կոլտնտեսականներին՝ ունևոր»՝ կուսակցության կողմից առաջադրված լողունքի կենսագործման համար:

ԿՈՒՏԵՆՏԵՍՍԿԱՆՆԵՐԻՅ ՅԵՎ ԿՈՒՏԵՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԿԱՖ-ՈՒՄ
ԱՇԽԱՏՈՂՆԵՐԻՅ ՊԱՀԱՆՁՎՈՂ ԶՈՈՏՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՅԵՎ
ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԾԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐԻ ՄԻՆԻՍՏՐԱՏԸ

ԿԱՖ-ի վարիչ-բրիգադիբը խոշոր յեղջյուլբազմոր անասուն-
ների բուծման գծով պետք է իմանա.

1. Տվյալ կոլտնտեսությունում և շրջանում վորպես պլա-
նային ցեղ ընդունված տավարի հիմնական հատկանիշները և ար-
տադրական ցուցանիշները:

2. Մետրիզցիայի նշանակութունն անասնապահության
բարելավման գործում:

3. Կովերի բեր գալու (ցանկության) նշանները՝ ցանկու-
թյան տևողությունը, կրկնվելու ժամկետները և հաջորդակա-
նությունը:

4. Ինչ հասակում պետք է առաջին անգամ զուգավորել
ֆերմայում գտնվող տավարի տարբեր ցեղի յերիւջներին և ցու-
լիկներին: Ինչ ժամանակ անջատել իրարից՝ առանձին պահելու
համար:

5. Կոլտնտեսականների և մենատնտեսների կովերը ծածկե-
լու համար հատուկ արտադրող ցուլ ունենալու կարիքը:

6. Վճր կովերին պետք է ծածկել առաջին, յերկրորդ և
յերրորդ բեր գալուց, ինչու չի կարելի բեր գալը բաց թողնել
յերկու անգամից ավելի:

7. Քանի կով կարելի յե ծածկել մեկ ցուլ՝ արտադրողով
մեկ որվա և ամբողջ զուգավորման ընթացքում:

8. Ինչպես պետք է կազմակերպել և անցկացնել կովերի
ձևունաքաշ զուգավորումը:

9. Ինչ առավելություն ունի ձևունաքաշ զուգավորումն
ազատ զուգավորման նկատմամբ:

10. Կովերի հղիության տևողությունը և հղիության նշանները:

11. Տվյալ նախրի կովերի ծինն ինչ ժամանակ է սպասվում:

12. Ինչպես վորոշել կովի ծնելու ժամկետը հղիության
վերջին շրջանում արտահայտվող նշաններով:

13. Ինչպես է ընթանում կովերի նորմալ ծինը:

14. Ինչ դեպքերում կարելի յե խոտանել արտադրող ցու-
լերին, կովերին և մատղաշներին: Ինչ ժամանակ պետք է կա-
տարել խոտանումը:

ԿԵՐԱԿՐՄԱՆ ԳԾՈՎ

1. Ինչպես պետք է կազմել կովերի, ցուլերի մատղաշների
և բանող տավարի կերի նորմաները:

2. Ինչպես կազմակերպել կովերի խմբակն կերակրումը:
Վոր կենդանիներին պետք է առանձին կերակրել:

3. Ինչու համար հղի (հղիության յերկրորդ շրջանում) և
ջահել կովերին հավելյալ կեր է տրվում:

4. Ինչպես պետք է կերակրել բարձր կաթնատու կովերին
և տոնմացու մատղաններին:

5. Ինչպես պետք է կերակրել արտադրողներին գոգավոր-
ման շրջանում և այդ շրջանից դուրս:

6. Տավարին կերակրելու համար ինչպես պետք է նախա-
պատրաստել հարզը, միզը, արմատապտուղները, տախարապտուղ-
ները և այլ տեսակի կերը:

7. Ինչ գնալերում են փչացած համարում հարզը, զարմա-
նը, խոտը, սիլոսը, արմատապտուղները և կոտնաստուծ յուշում
գտնվող այլ տեսակի կերը:

8. Ինչու համար տավարին հանքային նյութեր են տալիս,
այդ նյութերի նորմաները և տավարին կերակրելու յեղանակը:

9. Տարեկան ինչ քանակի զանազան կեր է պահանջվում
Ֆերմայի մեկ գլուխ կովի և մատղաջ անասունի համար:

10. Ինչ մեջոցառումներ պետք է անցկացնել արոտների
նախապատրաստման և արոտային շրջանի նախորդակին:

11. Ինչպես պետք է կազմակերպել կենդանիներին ռացյու-
ցիչ կերակրումն արոտային շրջանում: Գիշերային արածեցում:

12. Ինչպես պետք է ցամաքը մտաբերել կերակրումից
անցկացնել արոտային կերակրման և արոտային կերակրումից
մտուրային կերակրման:

13. Ինչպես պետք է կազմակերպել մսացու ասվալի բոտումը:
14. Կերի նորմաները:

Մասնագետների դասխարակման գծով

1. Տվյալ ֆերմայում հորթերին կաթ խանցելու համար
անարատ և յերեսը քաշած (անբղտած) կաթի ինչ նորմաներ
են ընդունված:

2. Ինչպիսի կաթ պետք է տալ հորթերին՝ նրանց վյանքի
առաջին 10—15 օրերում:

3. Հորթերին անարատ կաթից յերեսը քաշած կաթի փո-
խանցելու կանոնները:

Հորթերի կերաբաժնի մեջ խոտացրած կոպիտ և հյութակի
կեր մտցնելու կանոնները:

4. Ինչ պահանջներ ե առաջադրվում հորթերին տրվող կաթի նկատմամբ: Ստատշրով կերակրելու կարգը, ացիդոֆիլինով կերակրելը փորլուծի դեմ և ձկան յուղի ոգտագործումը:

5. Հանքային նյութերի նշանակությունը հորթերի համար, այդ նյութերի նորման և կերակրելու կարգը:

6. Ինչպիսի արտոններ պետք է տրամադրել հորթերին: Արտոններում ինչպիսի միջոցառումներ պետք է կատարել:

7. Ինչպես պետք է կազմակերպել արտում հորթերին յերեսքաշած (սերդատած) կաթով և խտացրած կերով կերակրելու գործը:

8. Ինչպես պետք է անցկացնել հորթերին մսուրային խնամքից արտոսային խնամքի և ընդհակառակը:

Կով կրթիւս յեվ կաթնասնեսեսության գծով

1. Կով կթելու կանոնները:

2. Ինչպես պետք է ստուգել՝ վոր կովը մաքուր է կթված:

3. Ֆերմայի և բրիգադի կաթ ստանալու տարեկան պլանը,

նախրի որական կթի պլանը:

4. Ինչպես պետք է կազմակերպել և անցկացնել կոնտրոլ կթումները:

5. Կաթը խնամելու և պահպանելու կանոնները:

6. Կաթի և կաթնամթերքների տեղափոխման կանոնները:

Կաթնամանների և կաթնամթերքների տարանների խնամքը:

7. Ինչպես պետք է վարվել սառցարանի, սերդատի և խնուցու հետ:

Տավարի պահպանման յեվ խնամքի գծով

1. Լույսի, ջերմության, մաքրության, չորության և ուղի մաքրության տեսակետից ինչ պայմաններում պետք է լինեն գոմերը և հորթանոցները:

2. Տավար ջրելու կանոնները տարվա տարբեր շրջաններում:

3. Կովերի և արտադրողների խնամքի և պահպանման կանոնները:

4. Հղի կովին խնամելու և պահպանելու կանոնները:

5. Չար, կատաղի կենդանիներին անվնաս դարձնելու միջոցները, կենդանիների հետ վարվելու ձևը (ցուլերի քթին ող անցկացնելը, կովերի և ցուլերի յեղջուրների ծայրերը կտրելը

23542

Մտադիր անասն. ֆերմաների 2
ԿԵՆՏՐՈՆ
ԳՐԱԳՐԱՆ № 2
126 127.10.11

կամ տաշելը, չար կովերին կթելու ժամանակ կապելը և այլն):

6. Անասունների կաշին (մաքրումը, պայքարը պարագիտների դեմ) և վոտքերը խնամելու կանոնները (ինչպես մաքրել և կտրել պճեղները):

7. Ինչպես վորոշել կովի տարիքը և ծինների թիվը յեղջուրներիով, իսկ յեղջուր չունեցող կենդանիների տարիքը՝ ատամներով:

8. Հակահրդեհային միջոցառումները ֆերմայում:

Տավարի հիվանդությունների դեմ պայմարելու գծով

1. Կենդանու հիվանդ լինելու նշանները:

2. Ինչպես պետք է կենդանիներին առաջին ոգնությունը ցույց տալ՝ վերավորվելիս, քերծվելիս, անհաջող ծնելու, պճեղների և յեղջուրների վնասվելու և այլ դեպքերում:

3. Տարրական տեղեկություններ տավարի մեջ հաճախակի պատահող վարակիչ հիվանդությունների մասին (դարաղ, սիրի-րախտ, պիրոպլազմոզ, թոքատապ և այլն):

4. Հիվանդությունների դեմ պայքարելու համար ձեռք առնվող նախագուշական միջոցառումները:

5. Քոստով, բոտերի հարսնյակներով, այլ հիվանդություններիով հիվանդ լինելու նշանները և դրանց դեմ պայքարելու միջոցները:

6. Հիվանդ կենդանիներին առանձնացնելու, շնիքերն ախտահանելու կանոնները: Ախտահանիչ նյութերի հետ վարվելու կանոնները:

Պլանավորման, հաշվառման յեվ հաշվետվության գծով

1. Ֆերմայի վարիչը և բրիգադիւրը պետք է լավ իմանան ֆերմայի անասունների զարգացման պետական պլանը, ինչպես և ֆերմային տրված մասմթերման և կաթնամթերման պլանը:

2. Ինչպես պետք է կազմել ֆերմայի և ֆերմայում աշխատող կոտնտեսականի տարեկան և ամսական արտադրական առաջադրանքները:

3. Ինչպես պետք է կազմել զուգավորումների, ծնի և կերի սպառման պլանը:

4. Ինչպես պետք է կատարել ֆերմայի տավարի, ստացվող արտադրանքի, կերի ծախսման, զուգավորումների, ծնի, սերնդի թվի, կթի և ինվենտարի հաշվառումը:

5. Ֆերմայի հաշվետվության ձևերը և ներկայացնելու ժամկետները:

ԱՇխատանքի կազմակերպման գծով

1. Ի՞նչ ցուցանիշների հիման վրա յի կատարվում տաժարապահ-կով կթողների, հովիվների, հորթապահների, ցուլապահների և ֆերմայի այլ աշխատողների աշխատանքի վարձատրումը:
2. Տավարապահ-կով կթողներին կովեր ամբողջացնելու կարգը:
3. Ինչպես դնահատել կթելու աշխատանքը՝ կով կթողների, տավարապահների, հովիվների նկատմամբ: Մատղաշների մեծացման համար կատարվող աշխատանքի գնահատման ձևը:
4. Ինչպիսի ցուցանիշների համար և ավելացվում կամ պակասեցվում ֆերմայի անասնապահական բրիգադի աշխատողների աշխուրհը (ընդհանուր աշխուրհի 10—20% -ի սահմաններում):

Տավարապահ կով կթողը պե՛ս և իմանա

1. Տվյալ կոտնտ. համար պլանային ջեղի հիմնական նշանները և ցուցանիշները:
2. Կովի ցուլի գալու (ցանկության) նշանները, սրա տեղությունը և նշանները:
3. Վ՞որ կովերին պետք և ծածկել 1-ին, 2-րդ և 3-րդ անգամ:
4. Ինչ հատկում պետք է թույլ տալ առաջին անգամ զուգավորվելու ֆերմայում գտնվող ցուլիկներին և յերինջներին:
5. Ինչ առավելութուն ունի ձեռնաքաշ զուգավորումն ազատ զուգավորման համեմատությամբ:
6. Կովերի հղության տեղությունը և հղության նշանները:
7. Շատ կաթնատա կովերին ծնելուց առաջ արհեստակարներին ցամաքեցնելու կանոնները:
8. Հղության վերջին որերի նշաններով ինչպես վորոշել կովի ծնելու ժամկետը:
9. Իմանալ տավարապահին հանձնված կովերի ծիների թիվը (քանի անգամ են ծնել և քանի անգամ և սպասվում հետագա ծնունդ):
10. Ինչպես է ընթանում կովերի նորմալ ծինը:
11. Ինչպես պետք է վարվել նոր ծնված հորթի հետ: Հորթի փորից ինչ հեռավորության վրա, ինչպիսի թելով պետք է կապել նրա պորտը:

Կովերից կերակրելու յեվ հորթերին կաթ խմեցնելու գծով

1. Տնտեսութեան մեջ գտնվող կերի մաքսիմալ քանակը, վոր կարելի յե տալ կովերին, ցուլերին և հորթերին՝ մեկ որում:
2. Տավարապահ-կթողին հանձնված կովերի կերի նորմաները:
3. Կոպիտ, խտացրած և հյութալի կերի կերակրման կո-նոնները և հաջորդականութեամբ յունը:
4. Կերակրելուց առաջ ինչպես պետք ե նախապատրաստել հարդը, մղեղը, արմատապտուղները, պալարապտուղները և այլ տեսակի կերը:
5. Վոր դեպքում փչացած և կերակրման համար անպետք են համարվում հարդը, խտաը, սիլոսը, արմատապտուղները և տնտեսութեան մեջ գտնվող այլ տեսակի կերը:
6. Տավարին տրվող հանքային նյութերի նորմաները և տալու կարգը:
7. Ինչպես պետք ե կերակրել հղի կովերին հղութեան 2-րդ շրջանում և ծնելու նախորդակին:
8. Տավարի, մասնավորապես հղի կովերի ջրելու կանոնները՝ ձմռան և ամռան շրջանում:
9. Որական քանի անգամ հորթերին պետք ե կաթ խմեց-նել՝ նրանց կյանքի առաջին որերում: Ինչքան կաթ տալ առա-ջին, յերկրորդ և հետագա որերում: Ինչպիսի կաթ խմեցնել, այդ կաթն ինչ ջերմութեամբ պետք ե ունենալ:
10. Հորթն իր մոր կաթով մինչև քանի որ պետք ե սնվի:

Կով կթելու յեվ կաթի մաքրութեան գծով

1. Կովի առողջ և հիվանդ կուրծը խնամելու կանոնները:
2. Ինչպես պետք ե կթել կովերը և մասաթել նրանց կուրծը:
3. Ինչպես պետք ե կթել կրծի հիվանդութեաններ ունեցող (մաստիտ, թոքախտ, կրծի բորբոքում, պտուկների ճաքճքած լինելը և այլն) կովերին:
4. Ինչպես պետք ե ստուգել, թե վոր կովն ե մաքուր կթված:
5. Մաքրութեան նշանակութեամբ և կաթի պահպանման կանոնները:
6. Կաթի ամանակները մաքուր պահելու կանոնները և դրա նշանակութեամբ կաթնամանակութեան համար:

7. Ինչպես պետք է խնամել և պահպանել կաթը, ինչպես պետք է նախապատրաստել տեղափոխությունները (քամելը, սուսեցնելը, բիդոնների ծածկումը, դասավորումը և այլն):

8. Ինչպես պետք է սերզատել կաթը:

Տավարի խնամքի յեվ պահպանման գծով

1. Ինչ պայմաններում պետք է լինի կովերի և հորթերի շենքը՝ լույսի, մաքրության, ջերմության և ողի մաքրության տեսակետից:

2. Ինչպես պետք է խնամել կենդանու կաշին:

3. Կովերին կանոնավոր կապելու ձևերը՝ Մսուրներ, կերամաններ և գոմեր մաքրելու կանոնները:

4. Ինչ հիմնական պատճառներ են ազդում կովի որական կիթն իջեցնելու վրա:

5. Կենդանու հիվանդ լինելու նշանները:

6. Ինչպես պետք է առաջին ողնությունը ցույց տալ կենդանու վերավորվելու, քերծվելու, պճեղները վնասվելու, թմբեխատի (տիմպանիտի) դեպքում և այլն:

7. Վոր կերը կարող է տավարի տիմպանիտ հիվանդություն առաջացնել:

8. Տարրական տեղեկություններ՝ տավարի մեջ հաճախակի պատահող վարակիչ հիվանդությունների մասին (դաբազ, սիրիլախտ, պիրոպլազմոզ, թոքատապ և այլն):

9. Իմանալ սպասարկվող կովերի նշանները, համարները և սնունդները:

Աւելասանի կազմակերպման գծով

1. Տավարապահ կով կթողը քանի կով պետք է սպասարկի, ինչքան ժամանակ պետք է սպասարկի այդ կովերին:

2. Ի՞նչ ցուցանիշների հիման վրա յե կատարվում տավարապահ կով կթողների աշխորերի հաշվարկումը:

3. Ի՞նչ դեպքում է տրվում տավարապահ կով կթողներին իրենց ընդհանուր աշխորերի 10--20 տոկոսի չափով հավելումը կամ պակսեցումը:

Հորթապահն ինչ պեճ է իմանալ

1. Տվյալ կորտնտեսության պլանային ցեղի հիմնական նշանները և ցուցանիշները:

2. Տվյալ ֆերմայում տրվող կաթի և այլ կերի նորմաները, կաթի և հետկաթնային շրջանների մասին:

3. Հորթերին որական քանի անգամ կաթ խմեցնել՝ նրանց կյանքի առաջին 10-որում և հետագա շրջանում:

4. Հորթն իր մոր կաթով քանի որ պետք է սնվի:

5. Հորթին տրվող կաթն ինչպիսի ջերմութուն պետք է ունենա:

6. Ինչքան կաթ պետք է տալ հորթին նրա ծնվելու առաջին որը և ինչ չափով պետք է հետագա որերում ավելացնել որական տրվելիք կաթի քանակը:

7. Հորթին ինչ ժամանակից սկսած և ինչպես պետք է սովորեցնել յերես քաշած (սերգատած) կաթ սալուն:

8. Վճր որվանից սկսած հորթին կարելի չի ուժեղ (խտացրած) կեր տալ, և ինչպիսի կեր, ինչ դրուժյամբ և ինչ քանակի (որական ինչքան ուժեղ կեր կարելի չի տալ սկզբնական շրջանում):

9. Ի՞նչ հասակից սկսած պետք է հորթերին խոտի սովորեցնել, ինչպիսի խոտ պետք է տալ նրանց:

10. Ինչպիսի հանքային նյութեր պետք է տալ հորթին, ինչ հասակից և ինչ քանակի: Ինչպես կերակրել հորթերին խոտաշրով և ձկան յուղով:

11. Ինչպես պետք է դաստիարակել թոքախտավոր կովերից ծնված հորթերին:

12. Ինչպես պետք է պահել այն ամանները, վորոնցից հորթերը կաթ են խմում:

13. Լույսի, մաքրության, ջերմության, չորության, ողի մաքրության տեսակետից ինչպիսի պայմանների մեջ պետք է լինի հորթանոցը:

14. Ինչու հորթանոցում առանձնապես վնասակար են ողի սուր փոփոխումը և միջանցիկ սուր քամիները:

15. Ինչ հերթականությամբ պետք է մաքրել և հորթանոցից հեռացնել դոմաղբը և ինչպիսի ցամքար փոխել:

16. Ինչ հասակից և ինչպիսի յիղանակում պետք է հորթերն զբոսանքի հանել: Զբոսանքի տևողությունն առաջին որերում և հետագայում:

17. Ինչպիսի հերթականությամբ և ինչպես պետք է ախտահանել հորթերի վանդակները:

18. Հորթերի կաշին խնամելու կանոնները և պայքարը կաշվի պարազիտների դեմ:

19. Ինչու հինգ ամսական հասակից սկսած, ըստ տարբեր սեռերի պետք է առանձնացնել հորթերին և առանձին-առանձին պահել նրանց:

20. Հորթերին ինչ հասակից սկսած և որվա վրձն ժամանակ արոտ դուրս բերել:

21. Հորթերի համար արոտի վրձն մասերը պետք է առանձնացնել: Արոտի այդ մասերում մինչև հորթերին արոտ դուրս բերելն ինչ միջոցներ ձեռք առնել:

22. Ինչպես պետք է սարքավորել հորթերի ամառային ազարները և շոգից, անբարենպաստ յեղանակից ու ճանճերից պաշտպանվելու համար պատրաստվող ծածկոցները:

23. Ինչպես պետք է կազմակերպել հորթերին թան, ացիդոֆիլին և շիճուկ խմեցնելու և խտացրած կերով կերակրելու դորժը:

24. Հորթերին մսուրային խնամքից արտաայինի, իսկ արոտայինից մսուրային խնամքի անցկացնելու պայմանները:

25. Հորթերի հիվանդ լինելու նշանները:

26. Ինչպես պետք է ցույց տալ առաջին ոգնությունը հորթերի վիրավորման, քերծվելու՝ պճեղների վնասման և ուռչելու դեպքերում:

27. Ինչ տեսակի կերը կարող է արոտում հորթերի փորուուցք առաջացնել:

28. Հորթերի վարակիչ հիվանդությունների նշանները (սպիտակ փորլուծ, սեպտիցեմիա, պարատիֆ): Այդ հիվանդությունների դեմ պայքարելու համար անհրաժեշտ նախազգուշական միջոցները:

29. Ացիդոֆիլինով հորթին կերակրելը և դրա նշանակությունը փորլուծի դեմ պայքարելու գործում:

30. Տարրական տեղեկություններ՝ հորթերի մոտ հաճախակի պատահող հիվանդությունների մասին (դաբաղ, սիբիրխտ, թոքատապ և այլն):

31. Մեկ հորթապահը քանի հորթ պիտի սպասարկի:

32. Ինչ ցուցանիշների հիման վրա հորթապահներին աշխուրհը են արվում:

33. Ինչպիսի պայմաններում հորթապահներին, վորպես նըվեր, հորթ է արվում:

34. Ինչ պայմաններում և պահանջվում կամ ավելացվում հորթապահների աշխորերի թիվը (10—20 տոկոսի սահմաններում) բբիգադի հետ միասին:

Տավարապտն հովիվն ինչ պետք է իմանա

1. Տվյալ կոլտնտեսության խոշոր յեղջյուրավոր անասունի պլանային ցեղի հիմնական նշանները և ցուցանիշները:

2. Կովերի ցուլի գալու (ցանկության) նշանները: Ցուլի գալու տևողությունը և կրկնվելու հաջորդականությունը: Ինչպես կատարել զուգավորումների հաշվառումը նախրի մեջ:

3. Վոր կովերին պետք է ծածկել տալ ցուլի գալու առաջին, 2-րդ և 3-րդ շրջանում:

4. Ֆերմայում գտնվող ցուլիկներին և յերինջներին ինչ հասակում պետք է առաջին անգամ զուգավորել:

5. Ինչ առավելություններ ունի ձեռնաքաշ զուգավորումն ազատ զուգավորման և արհեստական սերմնավորումը ձեռնաքաշ զուգավորման համեմատությամբ:

6. Ինչպես պետք է կազմակերպել և անցկացնել ձեռնաքաշ զուգավորումը:

7. Որական և սեզոնի ընթացքում քանի կով կարելի չի ծածկել յերիտասարդ և հասակն առած արտադրող ցուլով:

8. Կովերի հղիության տևողությունը և նշանները:

9. Ինչպես վորոշել կովերի ծնելու ժամկետները (հղիության վերջին շրջանի նշաններով):

10. Ինչպես է ընթանում նորմալ ծինը կովերի մոտ:

11. Ինչպես պետք է վարվել հորթի հետ՝ նրա ծնվելուց անմիջապես հետո:

12. Կերակրումից առաջ ինչպես պետք է նախապատրաստել հարդը, մղեղը, արմատապտուղները և այլ տեսակի կերը:

13. Ինչ դեպքում են փչացած համարվում կոլտնտեսություններում գտնվող հարդը, խոտը, սիլոսը, արմատապտուղները և այլ տեսակի կերը:

14. Ինչու չի կարելի մեկ որվա պահանջից ավելի սիրոս հանել:

15. Արտադրող ցուլերին տրվող տարբեր կերի մաքսիմալ չափը:

16. Արտադրող ցուլերի կերակրման կանոնները և նորմաները. ինչպես պետք է կերակրել արտադրողներին զուգավորման շրջանում:

17. Կովերին ջրելու կանոնները՝ մսուրային շրջանում և արոտներում:

18. Արտադրող ցուլերի խնամքի պայմանները: Ինչ դեպքերում և ինչպիսի աշխատանք կարելի չի կատարել արտադրողների միջոցով: Ինչպես պետք է լինի ցուլի լծասարքը նման դեպքերում:

19. Ֆերմային կցված բանող ձիերի կերակրման և խնամքի կանոնները:

20. Չար և կատաղի կենդանիների հետ վարվելու նախադգուշական միջոցները (քթին ող անցկացնելը, յեղջուրների ծայրերը կտրելը կամ տաշելը և այլն):

21. Լույսի, մաքրության, ջերմության, չորության, ողի, տարբեր մասերի մաքրության և ողափոխության տեսակետից ինչպիսի պայմաններում պետք է լինի տավարի շենքը:

22. Ինչպես պետք է մաքրել գոմը:

23. Տավարին մսուրային խնամքից արոտայինի, իսկ արոտայինից մսուրային պայմաններին անցկացնելու կարգը և հպջորդականությունը:

24. Նախքան կենդանիներին արոտ դուրս բերելը ինչ միջոցներ պետք է ձեռնարկել արոտում:

25. Ինչպես պետք է կազմակերպել կովերի գիշերային և անդադար (որ ու գիշերվա) արածեցումը:

26. Մինչ արոտ դուրս բերելն արոտների նախապատրաստման ասպարիզում ինչպիսի միջոցառումներ պետք է կիրառել:

27. Արոտները լավագույն ձևով ոգտազործելու կանոնները (տարբեր, առանձին հողամասերի բաժանելը, արածեցնելու կարգը տարբեր հողամասերում և նրա տեվողությունը): Յերեքնուկի և այլ թիթեռնածաղիկ բույսեր արածեցնելու ժամանակ ձեռք առնվելիք նախադգուշական միջոցները:

28. Տվյալ կողմնտեսության դաշտերում և արոտավայրերում ինչ թունավոր բույսեր են լինում (դաշտի մանանիխ, ծխախոտ, խոտ և այլն):

29. Ինչպես պետք է կազմակերպել տավարի լրացուցիչ կերակրումն արոտում:

30. Շոգից, անձրևից, կարկառից և անբարենպաստ յեղանակից պաշտպանվելու համար ինչպես պետք է կազմակերպել ամառային կանգնելու տեղերը և ծածկոցները:

31. Արտոի ջուրը և ջուր խմելու վայրն ինչ պայմանների մեջ պետք է լինեն:

32. Կենդանիների հիվանդ լինելու նշանները:

33. Ինչպես պետք է կազմակերպել առաջին ոգնությունը կենդանիների վերավորելու, քերծվելու, պճեղները փնասվելու և ուռչելու դեպքում:

34. Տարրական տեղեկություններ կենդանիների մեջ հաճախակի պատահող վարակիչ հիվանդությունների մասին (դարաղ, սիբիրախտ, պիրոպլազմոզ, թոքատապ և այլն):

35. Այդ հիվանդությունների դեմ պայքարելու նախազգուշական պարզ միջոցները:

36. Ինչու համար է անհրաժեշտ, վոր հովիվն ամեն որ բրդեգործին զեկուցի հոտում տեղի ունեցող բոլոր անցուղարձի վերաբերյալ (զուգավորում, ծնունդ, հիվանդություններ և այլն):

37. Քանի կով պետք է սպասարկի տավարապահ հովիվը՝ մսուրային և արոտային շրջաններում:

38. Ինչ ցուցանիշներով և կատարվում տավարապահ հովիվի աշխոթների հաշվարկումը:

39. Ինչ դեպքերում են պակսեցնում աշխոթերը 10—20 տուկոսի սահմաններում:

ՄԱՏՂԱՇՆԵՐԻՆ ԽՆԱՄՈՂ ՏԱՎԱՐԱՊԱՀ ՀՈՎԻՎՆ ԻՆՉ ՊԵՏՔ Ե ԻՄԱՆԱ

1. Տվյալ կոլտնտեսության տավարի պլանային ցեղի հիմնական նշանները և արտադրական ցուցանիշները:

2. Կոլտնտեսության ցուլիկները և յերինջներն ինչ հասակից պետք է առաջին անգամ զուգավորել:

3. Կովերի հղիության տեվոդությունը և հղիության նշանները վերջին շրջանում:

4. Տնտեսության մեջ գտնվող կերի մաքսիմալ չափը, վոր կարելի յի տալ մատղաշներին մի որում:

5. Մատղաշների կերակրման համար տվյալ կոլտնտեսությունում ընդունված նորմաները:

6. Մատղաշների կերակրման կանոնները և տարբեր տեսակի կեր տալու հաշորդականությունը (կոպիտ, հյութալի, խտացրած և այլն):

7. Ինչպես վորոշել տնտեսության մեջ գտնվող կերի վորակը:

8. Կերակրումից առաջ ինչպես պետք է նախապատրաստել հարդը, մղեղը, արմատապտուղը և այլ կերը:

9. Ինչու համար մատղաշներին լրացուցիչ հանքային նյու-

իներ են տալիս, այդ նույնի նորմաները և կերակրման կարգը:

10. Լույսի, մաքրութեան, ջերմութեան, չորութեան և սրտ-
փոխման տեսակետից ինչպիսի պայմաններ պետք ե ունենա մատ-
ղաշներ շինքը:

11. Ինչպես պետք և խնամել մատղաշների կաշին:

12. Ինչպես պետք և մաքրել հորթանոցը և կերամանները:

13. Ինչու անհրաժեշտ ե 5 ամսական հասակից ցուլերին և
յերինջներին առանձնացնել:

14. Մատղաշներին կապելու ե կապի վրա պահելու
կանոնները:

15. Ինչպես պետք ե կազմակերպել մատղաշների զբոսանքը:

16. Ինչպես պետք ե անցնել ձմեռային խնամքից արոտա-
յնի և արոտայնից մտուրային խնամքին:

17. Ինչ միջոցառումներ ձեռք առնել տավարն արոտ դուրս
բերելուց առաջ՝ արոտավայրի նախապատրաստման զործում:

18. Մատղաշներն արածեցնելու կանոնները, հոտի պահպա-
նումն արոտում՝ գիշեր և ցերեկ:

19. Ինչպես պետք ե արածեցնել մատղաշներին ցերեկ և
գիշեր:

20. Արոտները լավագույն կերպով ոգտագործելու կանոն-
ները, տարբեր հողակտորների բաժանելը:

21. Առանձին հողակտորներում արածեցնելու կարգը և տե-
վողութունը: Յերեքնուկ և այլ թիթեռնածաղիկ բույսեր արա-
ծեցնելու ժամանակ ձեռք առնվող նախազգուշական միջոցները:

22. Ինչպես կազմակերպել անասունների կանգ առնելու
տեղերը՝ ամառային շոգից և անբարենպաստ յիզանակից պաշտ-
պանելու համար:

23. Տվյալ կոլտնտեսութեան արոտներում ինչպիսի թունա-
վոր բույսեր են պատահում:

24. Ինչպես պետք ե կազմակերպել մատղաշներին արոտում
լրացուցիչ կեր տալը:

25. Արոտում ինչպես սարքել գիշերելու տեղերը:

26. Անասունի հիվանդ լինելու նշանները:

27. Ինչպես պետք ե կենդանուն առաջին ոգնութունը ցույց
տալ վերափոխելու, քերծվելու, պճեղները քնատվելու, փորու-
ոտեցքի դեպքում և այլն:

28. Տարրական տեղեկութիւններ՝ վաքակիչ հիվանդութիւնների ժամին (դարադ, սիրիբրախտ, պիրոպլազմոզ, թոքատապ և այլն), սրանց դեմ պայքարելու համար ձեռք առնելիք նախադրուշական միջոցները:

29. Մեկ տավարապան հովիվը քանի գլուխ տավար պետք և սպասարկի մտուրային և արտաային շրջաններում:

30. Ինչպիսի ցուցանիշների դեպքում մատղաշներ խնամող հովիվին հավելյալ աշխուրհեր են տալիս:

31. Ինչ պայմաններում տավարապան հովիվին աշխուրհի լրացուցիչ (աշխուրհի ընդհանուր քանակի 15⁰/₀-ի սահմաններում) հավելում ե տրվում և ինչ դեպքում և պահվում աշխուրհի ընդհանուր թվի 15 տոկոսը:

Ծ Ր Ա. Գ. Ի Բ

ԽԱՖ. ի գտնելիքի կազմ գիտելիքների: Ուսուցման սեփուղութիւնը 3 ամիս, պարտաւումնեցներ՝ սրումեզ, սրական 2 ժամ:

Թեմայի անունը	Ժամերի թիվը
1. Ներածութիւն	4 ժամ
2. Խոզերի կերը և կերակրումը	24 »
3. Խոզերի խնամքը և պահպանումը	18 »
4. Խոզերի ցեղերը և բուծումը	12 »
5. Գոճիների մեծացնելը	12 »
Աշխատանքի կազմակերպումն ու պլանավորումը	10 »
<hr/>	
Ընդամենը 80 ժամ	

Ն Ե Ր Ա Ճ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն (4 ժամ)

Անասնապահութիւնը ԽՍՀՄ-ում վերպես ժողովրդական անտեսութեան կարևորագույն մի ճյուղ: Անասունների քանակի պակասելը դյուրաբան տեսութեան վերակառուցման առաջին տարիները: Յերկրորդ հնգամյակում անասնապահութիւնն ամենարագ կերպով բարձրացնելու համար ստեղծված նախադրյալները

(հացահատիկային պրոբլեմի լուծումը, գյուղատնտեսութեան մեքենայացումը, գյուղատնտեսութեան տեխնիկայի զարգացումը, և այլն):

Համ Կ (բ) Կ հունիսյան պլենումի վորոշումը անասնապահութեան զարգացման և բարելավման մասին:

Ստախանովյան շարժումը վորպես սոցմրցման բարձրագույն հոսապ: Ընկ. Ստալինի ճառը Կարմիր բանակի ակադեմիայի շրջանավարտների հանդեսին (1935 թ. մայիսի 4-ին): Ստախանովյան շարժման առաջացումն արդյունաբերութեան մեջ և տրանսպորտում: Ստախանովյան շարժման զարգացումը գյուղատնտեսութեան մեջ և ժողովրդական տնտեսութեան այլ ճշգրտում: Ստախանովյան շարժման նշանակութեան գնահատութեանը, վոր ընկ. Ստալինը տվել է յուր արտասանած ճառում՝ արդյունաբերութեան և տրանսպորտի ստախանովականների խորհրդակցութեանում: Ստախանովյան շարժման զարգացումը և խնդիրներն անասնապահութեան բնագավառում: Կուսակցութեան և կառավարութեան ղեկավարների խորհրդակցութեանն անասնապահութեան առաջավորների հետ: Մատղաշները (հորթեր, գառներ, խոճկորներ, մտրուկներ) 100% -ով անկորուստ պահպանելու, մեծացնելու, որական միջին աճը բարձրացնելու ասպարիզում տարվող պայքարը և դրա հետ կապված խնդիրները: Առաջավոր անասնապահների փորձի լայն կիրառումն անասնապահութեան մեջ:

ԽԱՖ-ի լայնացումը և անասնապահութեան խորհրտնտեսութեանների ամրապնդումը վորպես հիմնական ողակ՝ անասնապահութեան բարձրացման համար մղվող պայքարի գործում: Անասնապահական խորհրտնտեսութեանների հիմնական անելիքները (անասունների ցեղի լավացումը, ռզնութեանը ԽԱՖ-ին՝ վաճառքի ձևով խոշոր և մատղաշ անասունները բաց թողնելը և այլն):

Կոլտնտեսական անասնապահութեան կազմակերպման ամենալավ ձև ԿԱՖ-ն է:

Գոյութեան ունեցող ապրանքային ֆերմաների կազմակերպչական և տնտեսական ամրացումը և յուրաքանչյուր կոլտնտեսութեանում ֆերմայի ստեղծումը վորպես կուսակցական և խորհրդային կազմակերպութեանների կարևորագույն մի խնդիր: Կոլտնտեսական սոլրանքային ֆերմայի լայնացման հիմնական ուղիները և նրանց ղերն անհատական ու կոլտնտեսական անասնապահութեան զարգացման գործում: Ապրանքային ֆերմանե-

ըը՝ բարձրացնելով կոլտնտեսականների և կոլտնտեսութժյուններին
յեկամուտը՝ կոլտնտեսականներին զեպլի ունեվոր կյանք են
տանուամ:

ԿԱՑ-եր ունեցող կոլտնտեսութժյունների արտոնութժյուն-
ները՝ պետութժյանը կաթ և բուրդ հանձնելու գործում: Կայուն
կերի բաղան վորպես սննդաթեշտ մի պայման՝ անսանապահու-
թժյան բարձրացման համար:

Համկ(բ)Կ հունիսյան պլենումի զերեկտիվները՝ կերի բաղայի
լոյնացման մասին: Կուսակցութժյան հողատարութժյունը կոլտն-
տեսականների կովազրկութժյունը վերացնելու գործում (անտոկոս
վարկեր տրամադրելը, արտոնութժյուններ՝ միս և կաթ հանձ-
նելու գործում). կովազուրկ կոլտնտեսականների համար հորթ մե-
ծացնող տնտեսութժյուններին տրվող արտոնութժյունները: Դասա-
կարգային զգոնութժյան անհրաթեշտութժյունը պլանավորման
գործում և պայքարն անասնապահութժյան պլանները կատարելու
ասպարիզում՝ գասակարգային թշնամու բոլոր տեսակի վտանը-
ձգութժյունների դեմ:

Համկոմկուսի պլենումի վորոշումը՝ խոզարուծական բներ
կազմակերպելու մասին: Սողի առավելութժյունն այլ անասուն-
ների հանդեպ (կերի ոգտագործման, բեղունութժյան, վաղահա-
սութժյան, բարձր սպանդային քաշ ունենալու, արդյունավետու-
թժյան արագ բարձրացման գործում և այլն):

Սողերին համարակալելու սխտեմը և համարակալման ձեր:

ԽՈՋԵՐԻ ԿԵՐԸ ՅԵՎ ՆՐԱՆՑ ԿԵՐԱԿՐՈՒՄԸ (24 ժամ)

Հասկացողութժյուն խողի մարմնի կազմութժյան, մարտոդա-
կան, շնչաութժյան և արյունատար որգանների աշխատանքի
մասին:

Հասկացողութժյուն կերի բաղադրութժյան և սննդարարու-
թժյան մասին:

Կերի միավորը վորպես կերի սննդարթեքի չափանիշ: Ստաց-
րած, կուպիտ, ջրաուտ, սիլոսացրած կերի տեսակները և արտոր:
Այդ կերերի սննդարար արթեքը և նշանակութժյունը խողերի կերա-
կլրման և չաղացման ժամանակ: Հանքային նյութեր (կիր, սեղանի
աղ, մոխիր և այլն), նրանց նշանակութժյունն անասունների աճման
և զարգացման գործում: Տեխնիկական բույսերի արտադրու-
թժյունը և ճաշարանների կերակրի մնացորդները խողերի սնուց-
ման գործում: Կերի պատրաստման ձեր: Կերի նախապատրաստ-
ման համար գոյութժյուն ունեցող մեքինաները, նրանց խնամքը

և վարվելաձևը: Կերբի պահպանումը, խնամքն ու հսկողութիւնը:

Կերբի վորակը վորոշելը՝ ըստ արտաքին տեսքի: Հասկացողութիւն կեսապահ և արդշունավետ կերբի մասին: Խոզերի կենդանի քաշը վորոշելը՝ կշռելու և չափի միջոցով: Խոզերի համար կերաբաժին կազմելը, որինակ՝ հղի և ստերջ խոզամայրերի կերակրման առանձնահատկութիւնները: Խոզերի կերակրումը հղիութիւն վերջին շրջանում, ծնելուց առաջ և ծնելուց հետո՝ առաջին սրերը: Ծծմայր խոզերի կերակրումը: Արտադրող վարագոյներ կերակրումը զուգավորման շրջանում և դրանից դուրս: Խոզերի բոման տարբեր տիպերը՝ բեկոնային, կիտաճարպային և ճարպային բոմ: Կերակրման առանձնահատկութիւններն ամեն մի ձևի բոման դեպքում: Կերբի նորմաները: Տարբեր ձևի կերբի բացասական և դրական ազդեցութիւնը խոզի մսի վորակի վրա: Խոզանոցում տարվող ձմեռային աշխատանքները: Կերբի բաշխումն որվա ընթացքում: Արտային կերակրման նշանակութիւնը խոզերի համար: Ինչպես պետք է անցնել խոզերի մսուրային կերակրումից արտային կերակրման և ընդհակառակը: Արտային շրջանի մեկ որվա կերակրման կարգը: Կլոստետետութիւն արտաբ բնութագիրը: Խոզերի համար արտաբ ընտրութիւնը: Ամբողջ արտային շրջանում խոզերին կանաչ կերով ապահովելու անհրաժեշտութիւնը:

Խոզերի համար արհեստական արտաբ ընտրութիւնը: Միամյա և բազմամյա արտաներ և սրանց նշանակութիւնը խոզերի համար: Կերակրման զապոնային սխտեմը և նրա առավելութիւնը: Ինչպես պետք է անցնել խոզերի արտային շրջանից մսուրային շրջանին և ընդհակառակը:

ԽՈԶԵՐԻ ԽՆԱՄՔԸ, ՅԵՎ, ՊԱՀՊԱՆՈՒՄԸ (18 ժամ)

Խնամքի և պահպանման պայմանների ազդեցութիւնը խոզերի առողջութիւն և արտադրողականութիւն վրա: Ինչ պայմաններում պետք է լինեն խոզանոցները՝ լուսավորութիւն, չորութիւն, ոդի, տաքութիւն և մաքրութիւն տեսակետից: Խոզանոցների խնամքը (մաքրութիւն, սպիտակեցում, անտահանում և այլն): Խոզերի շենքերը ձմեռան համար նախատարատելու անհրաժեշտութիւնը (վերանորոգելը, տաքացնելը և այլն): Աղբը դուրս տանելը և պահպանումը: Խոզերի խնամքը: Խոզանոցները խնամելու համար անհրաժեշտ ինվենտարը: Ինվենտարի պահելն ու խնամքը: Խոզերին արածեցնելը և դրա

նշանակութիւնը. արտադրող վարազներին և հղի մայրերին խնամելու առանձնահատկութիւնը: Խոզերի պահանջը ջրի նկատմամբ. ջրի վորակի և ջերմութեան նկատմամբ արվող հիմնական պահանջները: Հիվանդ և առողջ անասունների նշանները: Խոզերի հղիութեան և ծննդաբերութեան հետ կապված հիվանդութիւնները: Հասկացողութիւն խոզի վարակիչ հիվանդութիւնների պատճառների մասին: Խոզի կարեւորագույն վարակիչ հիվանդութիւնները և նրանց տարածման պատճառները տվյալ շրջանում: Խոզերի ժանտախտը և ռոժան: Հիվանդ անասունի խնամքը. հասկացողութիւն խտանահաման և նրա ձեւերի մասին: Խոզերի պարագիտները՝ (վոջիւլ յերլեզորդ և այլն) և պայքարը ֆրանց դեմ: Նախազգուշական միջոցներ (հիվանդ անասունների մեկուսացումը և այլն) և դրանց նշանակութիւնը հոտի առողջացման գործում: Անասնապահական և անասնաբուժական կանոնները, վերջինիս նշանակութիւնը և կիրառումը տվյալ կոլտնտեսութիւնում: Հիվանդ խոզերին իրարից անջատելու կանոնները և հիվանդ անասունների խնամքը:

ԾԱՆՈԹՈՒԹ.— Տվյալ խմբակում անցնելիք հիվանդութիւնների ցուցակը պետք է վերանայվի և կոնկրետացվի հողբաժնի անասնաբուժի կողմից:

ԽՈՉԵՐԻ ՅԵՂԵՐԸ ՅԵՎ ԲՈՒԾՈՒՄԸ (12 ժամ)

Ընդհանուր հասկացողութիւն ժառանգականութեան մասին: Մտերիացիայի նշանակութիւնը խողարուծութեան մեջ: Մաքուր բուծման նշանակութիւնը կուլտուրական ցեղի անասունների պահպանման և առողջացման գործում:

Տվյալ շրջանի խոզերի պլանային ցեղերը. վերջիններին նշանները և արտադրողականութիւնը: Այդ ցեղերի բուծման մեթոդները տվյալ շրջանում և կոլտնտեսութիւնում: Տոնմական նպատակով պահվող խոզերի գնահատականը: Ընտրութիւնը՝ ըստ նրանց ցեղի և սնտեսական ոգտակար հատկութիւնների:

Պետական տոնմային մատյանները և դրանց նշանակութիւնը: Պետական տոնմային մատյաններում գրանցված՝ անասուն ունեցող կոլտնտեսութիւնների արտոնութիւնները: Արտադրող վարազի և մայր խոզի սեռական որգանների կազմութիւնը: Բեղմնավորման ելութիւնը: Եգերի և արուների սեռական հասունացման և առաջին զուգավորման ժամկետը: Խոզի բեր գալու ժամանակը, նշանները և տեղիութիւնը: Բեր յեկող

մայրերի հայտարարութեամբ: Բեղմնավորման ձևերը՝ ազատ և ձեռնա-
քաշ, վերջինիս առավելութեանն ազատ զուգավորման համեմա-
տութեամբ: Մեկ արտադրող վարագին հատկացվող մայր խոզե-
րի քանակը՝ տարբեր ձևի գուգավորումների ղեպըում: Հղիու-
թեանը և նրա նշանները տարբեր շրջաններում: Ծննդի մո-
տալուտ նշանները:

ԳՈՃԻՆԵՐ ՄԵԾԱՅՆԵԼԻ (12 ժամ)

Բոլոր գոճիների խնամքը և առողջ դրութեամբ մեծացնելը
վորպես հոտի լայնացման և անասնապահութեան ամենաարագ
բարձրացման հիմնական պայման: Խոզերի ծնունդը և խնամքը՝
ծնելու ժամանակ: Խոզապահների անընդհատ հերթապահու-
թեան կազմակերպումը: Կանոնավոր և աննորմալ ծննդաբերու-
թեան նշանները: Նոր ծնվող գոճիների խնամքը (պորտ կտրելը,
մարմին չորացնելը և այլն): Գոճիներին մորը մոտեցնելու ժա-
մանակը: Գոճիներն առանձին արկղում պահելու պատճառները:
Ինչ ժամանակից պետք է գոճիներին կերակրել հանքային և
խտացրած կերով: Ինչպիսի խտացրած կերով և ինչ դրութեամբ
պետք է կերակրել գոճիներին: Լրացուցիչ կեր տալու համար
հարմարեցվող գոմերն ինչպիսի սարքավորում պիտի ունենան:
Գոճիներին տարբեր կերի վարժեցնելու անհրաժեշտ զգուշու-
թեանը: Խառը կեր տալու անհրաժեշտութեանը: Գոճիների կերի
նախապատրաստելը: Կերի վորակի նկատմամբ յեղած պահանջը:
Գոճիների կենդանի քաշի աճը: Գոճիները մորից բաժանելուց
առաջ ինչպես պետք է կերակրել (կերակրելու առանձնահատու-
թեանը): Գոճիները մորից բաժանելն ու խնամքը բաժան-
ման ժամանակ: Գոճիների խնամքը՝ բաժանելուց հետո: Տնտե-
սութեան համար պահվող մատղաշների կերակրումը: Գոճիների
զրոսանքի նշանակութեանը և զրոսանքը՝ տարվա տարբեր
յեղանակների ժամանակ: Գոճիների գոմի նկատմամբ ինչ պա-
հանջներ պետք է անել (տաքութեան, չորութեան, սղի և մաք-
րութեան տեսակետից): Ինչպես սարքավորել ստանդը մոր և գո-
ճիների համար: Գոճիների գոմի խնամքը: Գոճիների մարմնի
խնամքը: Ինչպես գասավորել գոճիների ամենուրեք կերակրելու
աշխատանքը՝ կանոնավոր զարգացման համար: Գոճիների հի-
վանդութեանները (փորլուծ, պարատիֆ և այլն): զրանց պատ-
ճառները և այլն: Նախազուգական միջոցառումները: Հիվանդ
գոճիների խնամքը:

Աշխատանքի կազմակերպման հիմնական ձևը կայուն բրիգադն է: Բրիգադները աշխատակիցների կազմի հասունության վասակարությունը և պայքարը նրա դեմ: Աշխատանքի բաժանումը ձմռանը և ամռանը (խոզերին խնամելիս): Գործավարձը վորպես աշխատանքի արտադրողականության բարձրացման հիմք: Պայքարը ձախ հավասարեցման և սրավարձի դեմ: Գործավարձային հաշվարկումը և աշխուրհի հաշվելու կարգը: Գործավարձային սխտեմը մատղաշների մեծացման գործում ապրանքային և տոհմային ֆերմաներում: Աշխուրհի հաշվառումը և զբանց զբանցումը կոլտնտեսականների աշխատանքային զբքույկներում: Կոլտնտեսականը վորքան ժամանակ և կցվում ֆերմային: Աշխատանքի հաշվառումը և աշխուրհի զբացման կարգը կոլտնտեսականների աշխարհույններում: Ինչ պայմաններում և կատարվում լրացուցիչ աշխուրհի ավելացում կամ պակասեցում (վաստակած աշխուրհի 10—15 տոկոսի սահմաններում) և նվիրատվություն բնամթերքով: Հավելյալ վարձատրման կարգը ֆերմայում՝ աշխատանքի ստաժի դեպքերում: Սոցմրցման և հարվածայնության կազմակերպումը: Անասնապահության զարգացման պետական պլանի առթիվ կուսակցության Կենտկոմի հունիսյան պլենումի վորոշումների նշանակությունը: Պետական պլանի առաջադրանքը վորպես հիմք կոլտնտեսական անասնապահության զարգացումը պլանավորելու գործում: Կոլտնտեսության արտադրական ֆինանսական պլանը վորպես ժողովրդական տնտեսության պլանի բաղկացուցիչ մի մասը: Յուրաքանչյուր ֆերմայի և բրիգադի պետք և տալ տարեկան արտադրական պլանի առաջադրանքը: Այդ առաջադրանքը կազմելու կարգը, յուրաքանչյուր կոլտնտեսականի և բրիգադի ամսական արտադրական առաջադրանքը: Ֆերմային, բրիգադին տարեկան առաջադրանք տալը: Այդ առաջադրանքները կազմելու ձևը և կարգը, յուրաքանչյուր կոլտնտեսականի և բրիգադի ամսական արտադրական առաջադրանքը: Ֆերմային, բրիգադին, կոլտնտեսականին արված արտադրական առաջադրանքների հսկողությունն ու հաշվառումը:

Աշխատանքային դիսցիպլինայի ամրապնդումը վորպես կարևորագույն խնդիր «Կոլտնտեսությունները բողեկիյան, իսկ կոլտնտեսականներին ունևոր» դարձնելու՝ կուսակցության լուսնազրի կենսագործման համար:

Բուժման գծով

1. Տվյալ շրջանում ընդունված՝ խողի պլանային յեղերի հիմնական նշանները և զուգանիշները:

2. Ինչ հասակից կարելի չի առաջին անգամ զուգավորել արու և կց գոճիներին:

3. Ինչպես հայտարերել ընդ յեկող մայր խողերին, իմանալ ցանկության տևողությունը և կրկնվելու հաջորդականությունը:

4. Ինչու համար Ֆերման պետք և վորոշ վարազներ ջոկի կորսնտեսականների և անհատ տնտեսությունների մայր խողերին ծածկելու համար:

5. Ինչպես պետք և կազմակերպել մայր խողերի ձեռնաքաշ զուգավորումը:

6. Իմանալ արտադրողների և մայր խողերի բեղմնավորման կամ պոնիային հախապատրաստելու անհրաժեշտ աշխատանքները:

7. Քանի մայր խող կարելի չի ծածկել մեկ արտադրող վարազով մեկ որվա և բեղմնավորման ամբողջ սեզոնի ընթացքում:

8. Ինչ առավելություններ ունի ձեռնաքաշ զուգավորումն ալ ձևի զուգավորումների համեմատությամբ:

9. Խողի հղիության տևողությունը, նշանները, հղիության վորոշելը՝ տարբեր շրջաններում:

10. Խողի ծնի և բեղմնավորման որացույցը:

11. Ինչպիսի տնտեսական ոգտակար նշաններով կն ընտրում տոհմային հպատակների համար պահվող՝ արտադրող արուններին և մայրերին: Ինչ նշաններով պետք և խոտանել մայր խողերին և վարազներին:

12. Մայր խողի և վարազի տոհմային ոգտագործման տևողությունը:

Խողերի կերակրման գծով

1. Հասկացողություն խողի մարմնի և կերի բազալըրիչ մասերի մասին:

2. Ինչպես կազմել մայր խողերի, արտադրող վարազների, մատղաշների ու բավող խողերի կերարածիւնը:

3. Ինչպես կազմակերպել խմբական կերակրումը և վճր խողերին պետք և առանձին կերակրել:

4. Տոհմական մայրացուներին, արտադրողներին և մատղաշներին կանոնավոր կերակրելու կարգը:

5. Ինչպես պետք է կերակրել արտադրող վարադներին բեղմնավորման շրջանում և այդ շրջանից դուրս:

6. Ինչպես նախապատրաստել մղեղը, արմատապտուղները և այլ տեսակի կերը՝ խոզերին կերակրելու համար:

7. Ինչ նշաններով կարելի չէ ճանաչել փչացած խոտը, սիրտը, արմատապտուղները և կոլտնտեսութեան մեջ գտնվող կերի այլ տեսակները:

8. Ինչու խոզերին լրացուցիչ կերպով հանքային նյութեր են տրվում. այդ նյութերի նորման և կերակրելու ձևը:

9. Մի մայրացու խոզի և ֆերմայի մատղաշների համար տարեկան ինչքան խտացրած, ջրառատ և կոպիտ կեր է պահանջվում:

10. Ինչ նախապատրաստական միջոցներ պետք է ձեռնարկել արոտավայրում՝ խոզերին արդու հանելուց առաջ:

11. Արոտային շրջանում ինչպես պետք է կազմակերպել մայր խոզերի և գոճիների կերակրումը:

12. Ստերջ մայրերի և հղիութեան առաջին շրջանի կերակրումը:

13. Ինչպես կերակրել մերուններին՝ ծնելու առաջին օրերը, գոճիներին բաժանելուց հետո:

14. Վճր կերը պետք է մանրացնել՝ խոզերին կերակրելու ժամանակ:

15. Վճր կերը կարելի չէ տալ յեփած և հուս դրութեամբ:

16. Կերը պատրաստելու համար գործադրվող մեքենաները:

Խոզերին չաղացնելու գծով

1. Խոզերի չաղացման հիմնական ձևերը՝ բեկոնային և կիսաճարպային:

2. Վճր խոզերին և ի՞նչ հասակում թողնել բեկոնային և ճարպային չաղացման համար:

3. Ինչու համար չաղացումը պետք է ըստ ցեղերի կատարել:

4. Ինչպես պետք է մեծացնել գոճիներին՝ զանազան ձևի չաղացման համար:

5. Ինչպիսի կերով կարելի չէ կերակրել խոզերին բեկոնային չաղացման առաջին և 2-րդ շրջանում:

6. Ինչպես կերակրել ըստ շրջանների և ինչ կերպով կերակրել կիսաճարպային չաղացման ժամանակ:

7. Ինչ տեսակ խոզերին և վոր հասակում ճարպային չափացման համար նախապատրաստել:
8. Ըստ ցեղերի խոզերին ինչպիսի և ինչպիսի կերով կերակրել:

Գոմիների անեցման գծով

1. Ինչպիսի նախապատրաստել դազգյահը՝ մոր ծնունդն այնտեղ ընդունելու համար:
2. Ինչպիսի նախապատրաստել մորը ծննդի համար:
3. Ինչպիսի անհրաժեշտ գույք և հարկավոր ծննդի համար:
4. Ինչպիսի ընդունել գոմիներին ծննդից հետո:
5. Ինչու անհրաժեշտ և խոզի բնից ընկերքն անմիջապես հեռացնել:
6. Վորտեղ պետք և պահել գոմիներին մինչև ծննդի վերջանալը:
7. Ինչպիսի և ինչի համար նոր ծնված գոմիների ատամները պետք և կտրել:
8. Ինչքան ժամանակից հետո նոր ծնված գոմիներին մոր տակ պետք և թողնել:
9. Ինչ աստիճանի տաքություն պետք և ունենա գոմը, վորտեղ տեղի յե ունենալու ծնունդը և ուր պահվելու յին նոր ծնվող գոմիները:
10. Ծծող գոմիներին ինչքան ժամանակից հետո անհրաժեշտ և դուրս թողնել ման գալու՝ ձմռանը և ամռանը:
11. Ծծող գոմիներին ինչպիսի սովորեցնել արոտի:
12. Ծնվելուց քանի ուր հետո ծծող գոմիներին պետք և սովորեցնել հանքային նյութերի և խտացրած կերի:
13. Ծծող գոմիներին որական քանի անգամ պետք և խտացրած կեր տալ:
14. Ինչպիսի պետք և պատրաստել կերը՝ գոմին մորից անջատելուց առաջ և հետո:

Խոզերի խնամի գծով

1. Խոզանոցը տաքության, չորության և ոգի մաքրության տեսակետից ինչ պայմաններում պետք և լինի:
2. Վարազ խնամելու և պահելու կանոնները ամառվա արոտային շրջանում և ձմեռը գոմում յեղած ժամանակ,
3. Ինչ պայմաններ են ազդում արտադրող վարագների աշխատունակության տևողության վրա:

4. Ինչպես պետք է պահել ստերջ և հզի խողերին ամառվա արտային շրջանում և ձմեռային կերակրման շրջանում:

5. Նոր ծնած մայրերին ինչպես պետք և սովորեցնել արտային պայմաններին՝ չաղացման առաջին շրջանում:

6. Ինչպես տանել խողերին ճարպային և բևեռնային չաղացման ժամանակ՝ 1-ին և 2-րդ շրջանում:

Հաշվառման, հաշվեհաշիվային լիցիտացիայի պլանավորման գծով

1. Ֆերմայի վարիչը և բրիգադիերը պետք և իմանան ֆերմայի անասնապահության գործադրման պետական պլանը, ինչպես նաև մսի և ալլ մթերքների արտադրանքի հանձնման պլանը:

2. Ինչպես պետք և կազմել տարեկան և ամսական արտադրական առաջադրանքը բրիգադի և ֆերմայում աշխատող յուրաքանչյուր կուլանտեսականի համար:

3. Ինչպես պետք և կազմել բեղմնավորման, ծննդաբերության և կերի ծախսման պլանը:

4. Ինչպես պետք և կատարել ֆերմայի անասունների կերի, բեղմնավորման, ծննդյան, աճի, կենդանի քաշի աճման, աշխատանքի և ինվենտարի հաշվառումը:

5. Ֆերմայի հաշվառվածությունը ներկայացնելու ժամկետը և ձևերը:

6. Տեղական գրանցումների նշանակությունը և ծանոթացումն այդ ձևերին:

Աշխատանքի կազմակերպման գծով

1. Ինչպիսի ցուցանիշներով պետք և հաշվել խողապահների և ֆերմայի մյուս աշխատողների աշխատողները:

2. Մայր խողերին առանձին խողապահների և բրիգադների պահել տալու կարգը:

3. Ամբողջ բրիգադի և խողապահների գործավարձային գնահատումը:

4. Ֆերմայի աշխատողներին բնամթերքով նվեր տալու դեպքում ինչով առաջնորդվել: Նվիրատվության կարգը:

5. Կուլանտեսականների լավորակ կամ վատորակ աշխատանքի:

քի համար ինչ ցուցանելն երով պետք է ղեկավարվել և ինչ չափով պետք է պահեսցնել կամ ավելացնել բրիգադի աշխուրհը (10—20% - ի սահմաններում):

Առողջապահական յեվ նախագրուական միջոցառումների գծով

1. Խմելու ջրի նկատմամբ ինչ պահանջներ առաջադրել:
2. Խոզանոցի մաքուր ոլի նշանակութունը՝ խոզի որդանիդի կանոնավոր աշխատանքի տեսակետից:
3. Ինչպես պետք է պայքարել խոզանոցի կեղտոտ ոլի դեմ:
4. Ինչպես կովել խոզերի պարագիտների դեմ:
5. Խոզերին լողացնելը և լողաբանի սարքավորումը:
6. Ինչպես պետք է ակտահանել խոզանոցը:
7. Վերտեղ և ինչպես պետք է լվանալ կերամանները:
8. Խոզերի հիվանդության պատճառները:
9. Խոզերի հիվանդության նշանները:
10. Տարբեր հասակ ունեցող՝ առողջ և հիվանդ խոզերի մարմնի ջերմության աստիճանը:
11. խոզերի գանաղան խմբերի համար անհրաժեշտ ջերմության աստիճանը խոզանոցում:
12. Ինչպես պայքարել խոզանոցի խոնավության դեմ:
13. Տվյալ ֆերմայի խոզանոցի վենտիլացիան և նրա կանոնավոր ոգտագործումը:
14. Խոզերի վարակիչ հիվանդությունները՝ ժանտախտ, ռոժա, պարատիֆ, գոճիների սպիտակ փորլուծ և այլն:
15. Գոճիների սպիտակ փորլուծով հիվանդանալու պատճառները:
16. Ինչպես նախագրուշանալ գոճիների սպիտակ փորլուծով հիվանդանալուց:
17. Գոճիների յերիգորդային հիվանդությունները և նախագրուշական միջոցները:
18. Ինչպես տեղափոխել սատկած խոզերի դիակները:
19. Վորտեղ և ինչպես կազմակերպել գերիզմանոց՝ սատկած խոզերի համար:

1. Խոզ բուծելու ձեւերը

1. Մաքուր բուծում, տրամախաչում:
2. Խոզերի սեռական հասունության ժամկետները:
3. Առաջին դուգավորման ժամկետները:
4. Ինչպես վորոշել խոզերի բեր գալն ըստ արտաքին նշանների:
5. Ինչպես նախապատրաստել վարազին և մայր խոզին դուգավորման համար:
6. Զուգավորման կանոնները:
7. Խոզերի հղիության տևողությունը:
8. Խոզերի հղիության այս կամ այն շրջանը վորոշելն ըստ արտաքին տեսքի:
9. Խոզերին նշան անելը:
10. Գոճիներին կշռելը:
11. Տոհմային գրանցման նշանակությունը խոզաբուծության համար:

II. Կերի տեսակները, կերակրումը յեւ չաղացումը

1. Հատկացողություն կերի բաղադրության մասին:
2. Կերի տեսակներն ըստ խմբերի՝ խտացրած, ջրառատ, կոպիտ կերի տեսակները և հանքային նյութեր:
3. Հանքային նյութերի նշանակությունը խոզերի համար:
4. Հատիկային, ջրառատ, կոպիտ կեր և արմատապարապտուղներ նախապատրաստելը:
5. Կերը նախապատրաստելու համար գործադրվող մեքենաները:
6. Հասունացած, ստերջ և հղի խոզերի կերակրումը հղիության առաջին և յերկրորդ շրջանում:
7. Նոր ծնած խոզի կերակրումը ծնելու առաջին օրը և գոճիները բաժանելուց հետո:
8. Արտադրող վարազների կերակրումը դուգավորման շրջանում և այդ շրջանից դուրս:
9. Բաման հիմնական ձեւերը և առանձնահատկությունները: Խոզերի բեկրնային, կիսահարսային և հարսային բուծումը:

10. Խոզերի կերակրումը զանազան ձևի բուման փամանակ
և ըստ շրջանների:

III. Խոզերի պահպանումը յեզ խնամքը

1. Լույսի, տաքութեան աստիճանի, մաքրութեան, չորութեան և ոգի մաքրութեան նկատմամբ խոզերի դոմերն ինչ պայմաններում պետք է լինեն:

2. Խոզերի խնամքի և պահպանման առանձնահատկությունները՝ ամառվա արոտային և ձմեռվա շրջանում:

3. Ստերջ մայրերի և հղի մայրերի խնամքը հղիութեան առաջին և յերկրորդ շրջանում:

4. Կերակրող մայրերի խնամքը:

5. Վարազի պահպանումը և խնամքը:

6. Կեր բաժանելու կարգը:

7. Կերը պատրաստելու փամանակը՝ կերակրելուց առաջ:

8. Խոզանոցը մաքրելը և կարգի բերելը:

9. Խոզ արածեցնելը:

IV. Գոճիներ մեծացնելը

1. Ինչպես անել, վոր գոճիների ծնունդը կանոնավոր կերպով բնթանա:

2. Նոր ծնված գոճիների խնամքը:

3. Ծնված գոճիների խնամքը և լրացուցիչ կերակրումը:

4. Գոճիների ձմեռային և ամառային դրսուսանքը:

5. Գոճիներին լրացուցիչ կեր տալը (կովի կաթով, չոր հատիկով և հանքային նյութերով):

6. Մորից անջատած գոճիներին խնամքը, պահպանումը և կերակրումն արոտային և ձմեռային շրջանում:

V. Աւիասանքի կազմակերպումը

1. Քանի մայրացու խոզ պետք է սպասարկի բրիգադը և բրիգադի յուրաքանչյուր կոլտնտեսականը:

2. Ինչ ցուցանիշներով է կատարվում ամբողջ բրիգադի և մասնավորապես խողապահի աշխտերի հաշվառումը:

3. Ինչ պայմաններում է կատարվում աշխտերի թվի լրացուցիչ հաշվառումը և բնավճարով գոճի նվեր տալը:

4. Ինչ քանի համար կարող են խողպատահական բրիգադի աշխուրհը պահեսցվել կամ ավելացնել և քանի տակտով:

VI. Խողի հիվանդություններն ու վերջիններիս կանխումը

1. Խողերի հիվանդությունն նշանները:
2. Վարակիչ հիվանդությունների՝ ժանտախա, ուժա, գոճիկների սպիտակ փոքրուժ և ալյն:
3. Խողերի յերկրորդային հիվանդությունները և նրանց դեմ պայքարելու միջոցները:
4. Խողի հիվանդությունը դեմ նախազգուշական միջոցներ ձևաք առնելը:
5. Խողերի հիվանդանալու պատճառները՝ անկանոն կերակրումը, խոնավությունն ու ցուրարը, խողանոցի կեղտոտությունը և անկանոն խնամքը:

Ծ Ր Ա Փ Ի Ր

ԱՆԱՄԱՊԱՆԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐԻ ՎՈՉԽԱՐԱՊԱՀԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔԱՅԻՆ ՖԵՐՄԱՑՈՒՄ

Աւաման սեվողությունը յեբի ամիս, պարտապահները՝ որումնոց, 2-տկան ժամով

Թեմաների անունը	Ժամերի թիվը
1. Ներածություն	4 ժամ
2. Վոչխարների կերը և կերակրումը	18 »
3. Վոչխարների խնամքը և պահպանումը	12 »
4. Վոչխարների ցեղերը և բուժումը	14 »
5. Գառների խնամքը	10 »
6. Վոչխարապահական արտադրանքը	12 »
7. Աշխատանքի կազմակերպումը և պլանավորումը	10 »
ընդամենն . 80 ժամ	

Անասնապահութիւնը վորպէս ԽՍՀՄ-ի ժողովրդական տնտեսութեան կարևորագոյն մի ճյուղը: Գյուղատնտեսութեան վերակառուցման առաջին տարիներում անասունների պահրասելու պատճառները՝ Յերկրորդ հնգամյակում անասնապահութիւնն ամենաարագ կերպով բարձրացնելու համար ստեղծված հիմնական նախադրյալները

Կոլտնտեսայրանային Ֆերմաների լայնացումը և անասնապահական խորհրդատեսութիւնների՝ վորպէս անասնապահութեան դարգացման հիմնական ողակներէ, ամբապնդումը: Անասնապահական խորհրդատեսութիւնների հիմնական խնդիրները (անասունների ցեղի բարելավումը, ոգնութիւն կԱՑ-ին մեծ և մտադաշ անասուններ տալու միջոցով):

Կոլտնտեսական անասնապահութիւնը կազմակերպելու ամենալավ ձևը կԱՑ-ն է: Գոյութիւն ունեցող կոլտնտապրանքային ֆերմաների կազմակերպչական ամբապնդումը և յորտաքանչյուր կոլտնտեսութիւնում նոր ֆերմա ստեղծելը կուտակչական և խորհրդային կազմակերպութիւնների կարևորագոյն խնդիրներն են հանդիսանում:

ԿԱՑ-երի լայնացման հիմնական ուղին և ֆերմաների դերն անհատական անասնապահութեան վարգացման խնդրում: Կոլտնտապրանքային անասնապահական ֆերմաները՝ բարձրացնելով կոլտնտեսութեան և կոլտնտեսականների յեկամուտը՝ ստեղծում են նրանց համար ունեւոր կյանք: Կոլտնտապրանքային ֆերմաներ ունեցող կոլտնտեսականների արտոնութիւնները՝ մսի, կաթի, բրդի հանձնման ժամանակ: Կայուն կերի բազան վորպէս անհրաժեշտ նախապայման՝ անասնապահութիւնը բարձրացնելու և վարգացնելու ասպարիզում:

Կուտակցութեան կենտրոնի հունիսյան պլանումի դիրեկտիվները՝ կերի բազայի լայնացման մասին: Կուտակցութեան հողատարութիւնը՝ կովադուրկ կոլտնտեսականներին կովով ապահատարութիւնը՝ կովադուրկ կոլտնտեսականներին կովով ապահատարութիւնը (արամադրել անտուկու վարկեր, միս և կաթ հանձնելու ժամանակ արտոնութիւններ տալով այն կոլտնտեսականներին և մենատնտեսներին, վորոնք կովադուրկ կոլտնտեսներին և մենատնտեսներին, վորոնք կովադուրկ կոլտնտեսներին): Անասնապահութեան վաճառելու համար հորթեր են մեծացնում): Անասնապահութեան դարգացման պիտական պլանի կազմակերպումը և նրա նշանա-

կությունը: Պատակարգային դպրութեան անհրաժեշտութիւնը՝ պայքարելու բոլոր այն փորձերի դեմ, վարոնցով կաշխատեն արգելք ստեղծել անասնապահական պետական պլանների կատարմանը:

ՎՈՉԽԱՐԻ ԿԵՐԸ ՅԵՎ ԿԵՐԱԿՐՈՒՄԸ (18 ժամ)

Հասկացողութիւն վոչխարի մարմնի կազմութեան, սննդառութեան, շնչառութեան և արյունատար արդանների աշխատանքի մասին: Հասկացողութիւն զանազան տեսակի կերի բաղադրութեան և սննդարժեքի մասին: Հասկացողութիւն կերի մարտողութեան և յուրացման մասին: Կերի միավորը վորպես կերի սննդարժեքի չափանիշ: Կոպիտ, խտացրած, ջրառատ, սիրտացրած կեր և արտաներ: Հանքային նյութեր (կիր, սովորական աղ, մոխիր և այլն), սրանց ազդեցութիւնն անասունների աճման և զարգացման վրա: Կերի տեղափոխումը և պահպանումը: Կերը պահպանելու ժամանակամիջոցում յեղած անհրաժեշտ հսկողութիւնը և խնամքը: Հասկացողութիւն կենսապահ և արդյունավետ կերի մասին: Ինչպէս պատրաստել վոչխարների համար կերաբաժիններ (որինակներով): Հղի վոչխարների առաջին և 2-րդ շրջանի կերակրման առանձնահատկութիւնները: Սողորի կերակրելը դուրսից շրջանում և դրանից դուրս յեղած ժամանակամիջոցում: Խոյերի և վոչխարների խմբակային կերակրման կազմակերպումը: Յեղական անասունների առանձին կերակրումը: Վոչխարների կերակրելը գոմում և բակում: Սրանց առավելութիւնները և թերութիւնները: Վոչխարների ձմեռային բուսան կազմակերպումը, արտավայրերի ընտրութիւնը և անհրաժեշտ ինքնուտարը:

Արտավայրերի տեսակները և նրանց ոգտագործման պլանի կազմումը: Վոչխարներն արոտ հանելու նախապատրաստումը, յերկար կճղակները կտրելը, աչքերի շուրջը յեղած բուրդը (մերինոս ցեղի) և յետևի մասի գնջիկները խուզելը: Առավոտյան վաղ ցրտին արոտ դուրս բերելու և ճահճացած, ցածրադիր, խոնավ և շոռաքլաթ տեղերում արածեցնելու անթուլատրելիութիւնը: Սիզային արտավայրերի փնտսակարութիւնը նրբագեղի վոչխարների համար: Զրկու և արածեցնելու կանոնները: Յրված դրութեամբ արածեցնելու անհրաժեշտութիւնը: Արածեցնելու

ժամանակ արևի, քամու ուղղութիւնը հաշիւի առնելու կարևորութիւնը:

Վոչխարներին ջրելը փոքր խմբերով և չքրտնած ժամանակ: Հիվանդութիւններէից խուսափելու համար՝ պղտոր և փոս տեղերում կանգնած ջրերից ջուր խմեցնելու վնասակարութիւնը: Արտաի փոխելը վորպես կարևորագույն մի միջոց հոտի առողջացման և արտոնների վորակը բարձրացնելու գործում: Ձմռան նախապատրաստվելը: Հոտերի կազմակերպման ժամանակը և կանոնները՝ բտման ժամանակ: Ռժանդակ կերերով բտումը: Հասկացողութիւն բտման ընթացքի և վոչխարների զանազան խմբերի քաշի ավելացման մասին:

ՎՈՉԽԱՐՆԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒՄԸ ՅԵՎ ԽՆԱՄՔԸ (12 ժամ)

Ինչպես են ազդում խնամելու և պահպանելու պայմանները վոչխարների առողջութեան և արտադրողականութեան վրա: Վոչխարների գոմն ինչպես պետք և լինի՝ լույսի, ողի, չորութեան և այլ պայմանների տեսակետից: Վոչխարներին գոմերում տեղավորելը և գոմերի նախապատրաստումը ձմռան համար (վերանորոգում, տաքացում, ախտահանում և այլն): Վոչխարը ջրելու կարգը և պահանջը ջրի վորակի նկատմամբ: Հղի վոչխարների և արտադրող խոյերի խնամքի առանձնահատկութիւնը: Ծնի շրջանում գոմերն առանձին մասերի բաժանելը: Հիվանդ և Ծնի շրջանում գոմերն առանձին մասերի բաժանելը: Հիվանդ և Ծնի շրջանում գոմերն առանձին մասերի բաժանելը: Անասունների քերծվելու և վերավորառողջ անասունի նշանները: Անասունների քերծվելու և վերավորառողջ անասունի նշանները: Վոչխարների ստամոքսաղիքային հիվանդութիւնները՝ փորուկուցքը և այլն): Հղիութեան և ծնի հետ կապված հիվանդութիւնները:

Մտնորոքում. — Նյութը մշակելու ժամանակ ուշադրութիւնը գլխավորապես պետք և դարձնել հետևյալ հարցերի վրա՝ հիվանդութեան պատճառները և նրանց դեմ ձեռք առնվելիք նախազգուշական միջոցները. հիվանդ անասունի խնամքը և այլն:

Հասկացողութիւն վարակիչ հիվանդութիւններին և այլ հիվանդութիւններն առաջացնող պատճառներին մասին: Վոչխարների մեջ շատ տարածված վարակիչ հիվանդութիւնները (ծաղիկ, բոս, սիբիրախտ), նրանց նշանները և տարածման միջոցները:

Հիվանդ անասունի խնամքը, ախտահանումը և նրա նշանակու-
թյունը: Ախտահանման ձևերը: Անասուններէ պարագիտները
(վորդեր, բուեր, և այլն) և պայքարը նրանց դեմ: Նախազգուշա-
կան միջոցառումները՝ վորոչ ժամանակ առանձնացնելը, նախա-
զգուշական լողացում դեհեթմենտիզացիա և նրա նշանակու-
թյունը վոչխարի հոտի առողջացման գործում: Զոտանասնարու-
ժական միեխմունքը և նրա անցկացումը ավյալ կոլանատեսթյան
մեջ և ուայնում: Հիվանդ կենդանիներին իրարեց անջատելը և
հիվանդ անասունի խնամքն ու կանոնները:

Ծանոթութիւն. — Ծրագրում մեջ բերված հիվանդութիւն-
ները, վորոնց մասին պետք և խոսել խմբակում պարագ-
մունքի ժամանակ, պետք և ավելի խորացվին շրջանի անաս-
նաբուժի կողմից:

ՎՈՉՆԱՐՆԵՐԻ ՑԵՂԵՐԸ ՅԵՎ ԲՈՒԾՈՒՄԸ (14 ժամ)

Ընդհանուր հասկացողութիւն, ժառանգականութիւն մասին:
Մետրիզացիայի նշանակութիւնը վորպէս սակավարդյունավետ
անասուններին ամենարագ կերպով լավացնելու միջոց: Մաքուր
բուծման նշանակութիւնը ավարի կուլտուրական ցեղերի լա-
վացման և պահպանման գործում: Տվյալ շրջանի վոչխարների
պլանային ցեղերը, նրանց արտաքին նշանները և արտադրողա-
կանութիւնը: Տվյալ շրջանում և կոլանատեսթյունում այդ ցե-
ղերի բուծման մեթոդները:

Խոյի և վոչխարի սեռական որդանների կազմութիւնը: Բեղմ-
նավորման պրոցեսի ներքին ելութիւնը: Երշակ արունների և
շիշակ եղերի հասունութիւնը և ասաջին զուգավորման ժամկետը:
Վոչխարների բեր գալու ժամանակամիջոցը, նշանները և տեվո-
ղութիւնը: Բեր յեկող մայրերին փորձախոյի միջոցով հայտարե-
րելը: Փորձախոյի խնամքը, վոչխարների լեղմնավորման ձևերը՝
ազատ, խմբակային, ձեւնաքաշ և արհեստական սերմանում:
Ազատ զուգավորման քացատական կողմերը և ձեւնաքաշ զուգա-
վորման առավելութիւնները, արհեստական սերմանումը և զրա-
լայն փորձնական կիրառումը վոչխարաբուժութիւն մեջ:

Մի արտադրող խոյի աարեկան կարողութիւնը դանազան
ձեի զուգավորումների ժամանակ: Կենդանիներին զուգավորման
համար նախադատարաստելը, բննախիբովկու Խոյերի տոնձային
բնարութիւնը: Վոչխարներին նշան անելը: Վոչխարներին տոն-

խուզելու կարգը, ձեռքի և մեխանիկական խուզ: Բրդի նախնական տեսակավորումը և հակ կապելը: Աշխատանքի կազմակերպումը խուզի ժամանակ: Բրդի ստանդարտը:

2. Վոչխարների խոտանման կարգը և ժամանակը: Շատ մատղաշ և նիհար անասուններ մորթելու արգելումը:

3. Վոչխարի կաթի քիմ. կազմութունը: Վոչխար կթելու կարգը և ժամանակը:

4. Դառնների մնջատումը, առանց ֆլասելու նրանց տճման պրոցեսը: Վոչխարների կթվող ցեղերը և նրանց արտադրողականութունը: Կթի համար պատրաստած սարքը: Կթի համար յեղած անհրաժեշտ ինվենտարը: Կթելու տեխնիկան, կաթի վերամշակումը: Բարձր վորակի կաթնամթերք ստանալու առաջնակարգ պայմանները: Կթի և կաթնամթերքի վերամշակման ժամանակ յեղած անհրաժեշտ մաքրութունը: Մուշտակների և մորթիների մշակումը, պահպանումը, նախնական տեսակավորումը և կոնսերվացումը: Մորթիների և կաշվի պտանդարտը:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ ՈՒ ՊԱՆԱՎՈՐՈՒՄԸ (10 ժամ)

Մշտական բրդազը վորպես աշխատանքի կազմակերպման մի հիմնական ձև: Աշխատանքի կազմակերպումը վոչխարապահական բրդագողում: Կոլտնտեսականներին վոչխարներ ամրացնելու կարգը և աշխատանքի նորմաները: Աշխատանքի զործարքային գնահատումն աշխտրերով: Գործարքը տոհմային և ապրանքային ֆերմաներում՝ մատղաշների մեծացման գործում: Աշխտրերի հաշվառման և նրանց գրանցման ժամկետները կոլտնտեսականների աշխատանքային գրքույկներում: Կոլտնտեսականն ինչքան ժամանակով ե կցվում ֆերմային: Ֆերմայի բոլոր աշխատանքների և աշխատողների աշխտրերի հաշվառման ցուցանիշները: Պարգեվատրումները ընամթերքով: Համկոմկուսը հունիսյան պլենումի վորոշման նշանակութունը անասնապահության զարգացման մասին: Անասնապահության զարգացման համար պետական պլանային առաջադրանքը վորպես հիմք՝ պլանավորելու կոլտնտեսական անասնապահության զարգացումը: Կոլտնտեսության արտադրական պլանը ժողովրդական տնտեսության պլանի հիմնական մասն ե կազմում: Յուրաքանչյուր ֆերմային և բրդաղին պետք ե տալ տարեկան արտադրական առաջադրանք: Այս առաջադրանքը կազմելու կարգը: Յուրաքանչյուր կոլտնտեսականին

և բրիգադին ամսական արտադրական առաջադրանք տալու անհրաժեշտութիւնը: Արտադրական առաջադրանքի կատարման հաշվառումը և հսկողութիւնը՝ ֆերմայի, բրիգադի և յուրաքանչյուր կոլտնտեսականի աշխատանքի նկատմամբ: Հարվածայնութեան և սոցմրցման կազմակերպումը: Պայքարն աշխատանքային դիսցիպլինայի համար վորպես հիմնական խնդիր՝ կուսակցութեան կողմից առաջադրված «կոլտնտեսութիւնները դարձնել բոլշեիկյան, իսկ կոլտնտեսականներին՝ ունեւոր» լոզունգի կենսագործման ասպարիզում: Անասնապ. բրիգադի աշխօրերի իջեցման և բարձրացման կարգը (10—20%—ի սահմաններում):

ԲՐԻԳԱԴԻՐ ՀՈՎՎԻՑ ՊԱՀԱՆՁՎՈՂ ԶՈՈՏԵԽՄԻՆԻՄՈՒՄԸ

ՎՆՅխարների բուծման գծով

1. Տվյալ շրջանի և կոլտնտեսութեան պլանային ցեղի վոչխարների հիմնական նշանները և արտադրական ցուցանիշները:
2. Ինչպես վորոշել վոչխարների բեր գալու նշանները, տեղութիւնը և կրկնվելու հաջորդականութեան կարգը:
3. Առաջին անգամ ինչ հարակում կարելի յի թույլ տալ զուգավորվելու տվյալ ցեղի վոչխարներին և խոյերին:
4. Ինչպէս պետք է կոլտնտեսականները և մենատնտեսները վոչխարները ծածկելու համար ֆերման առանձին խոյեր առանձնացնի:
5. Ինչպէս պետք է կազմակերպել զուգավորման բոլոր ձևերը:
6. Իմանալ և կարողանալ անցկացնել վոչխարների արհեստական սերմնավորումը:
7. Իմանալ մաքիներն ու խոյերը զուգավորելու նախապատրաստական աշխատանքի ձևը:
8. Իմանալ՝ քանի մայր մաքի կարող է ծածկել արապրող խոյը մեկ որում և զուգավորման սեղոնի ընթացքում:
9. Ինչ առավելութիւն ունի ձեռնաքաշ զուգավորումն ազատ զուգավորման համեմատութեամբ:
10. Իմանալ վոչխարների հղիութեան տեղութիւնը:
11. Իմանալ վոչխարների զուգավորման և ծնելու որացուցքը:
12. Տնտեսական ինչպիսի ոգտակտը հատկանիշների հիման վրա պիտի կատարել վոչխարի և խոյի ընտրութիւնը:

13. Ինչ հատկանիշները հիման վրա կատարել վոչխարների և խոյերի խոտանումը:

II. Կերակրման գծով

1. Ինչպես պետք է կազմել մայր վոչխարների, խոյերի և մատղաշների կերի նորման մուրային և արոտային շրջաններում:

2. Ինչպես պետք է կերակրել տոհմային մաքիներին, խոյերին և մատղաշներին՝ տարվա բոլոր շրջաններում:

3. Ինչպես և ինչպիսի նորմաներով պետք է կերակրել հզի վոչխարներին տարվա տարբեր շրջաններում:

4. Վոչխարներին բտելու հիմնական կանոնները՝ արոտի և լրացուցիչ կեր տալու միջոցով:

5. Ինչպես պետք է վերակազմել բավող և կթվող վոչխարների հոտերը:

6. Վոչխարների և գառների արոտային պահպանման հիմնական կանոնները (բաց ճակատով, գիշերը, շոգին, անբարենպաստ յեղանակի դեպքում և այլն):

7. Ինչ միջոցառումներ պետք է անցկացնել արոտի նախապատրաստման ասպարիզում և արոտի դուրս բերելու նախորդակին:

8. Ինչպե՞ս վոչխարներին հանքային նյութեր են տալիս. հանքային նյութերի նորման և կերակրման ձևը:

9. Ինչպես պետք է վոչխարներին մուրային խնամքից փոխադրել արոտային խնամքի և ընդհակառակը:

10. Ինչ պայմաններում են կոլտնտեսությունում փչացած համարում հարզը, խոտը, սիլոսը, արմատապտուղները և այլ տեսակի կերը:

11. Ֆերմայի հոտի ամեն մի գլուխ վոչխարին տարեկան ինչ քանակի զանազան կեր է պահանջվում:

12. Ինչպես պետք է կերակրել արտադրողներին զուգավորման շրջանում և այդ շրջանից դուրս:

13. Տվյալ կոլտնտեսության արոտավայրում ինչպիսի թուփովոր բույսեր և սերմեր են բուսնում:

III. Մասդառների խնամքի գծով

1. Ինչպես պետք է նախապատրաստվել ծնին:
2. Ինչպես վերոշել և հոտից առանձնացնել հղի մաքրիներին:
3. Ծնի կամպանիան անցկացնելու համար պահանջվելիք

խնվենտարը:

4. Ծնելուց հետո ինչու պետք է անմիջապես հեռացնել ընկերքը:

5. Ինչպես պետք է խնամել վորք գառներին:

6. Որվա վորք ժամից սկսած պետք է գառներին արոտ դուրս բերել, և յ՞երբ պետք է արոտից գոմ վերադարձնել:
7. Նտաքրած կերի նորմաները և գառներին կերակրելու

կանոնները:

8. Ծնող մայր վոչխարին պողի անկանոն զիրքի ժամանակ առաջին ոգնություն ցույց տալը:

9. Ինչպես է ինչ ժամանակ գառներին ծծից կտրել:

10. Վոչխարներին և գառներին նշան անելը:

IV. Վոչխարների խնամքի յեվ պահպանման գծով

1. Ինչպիսի պայմաններում պիտի լինի վոչխարների գոմը՝ լույսի, օդի, ջրի, չորության, հողի մաքրության տեսակետից. ինչքան տեղ պետք է հատկացնել մեկ գլուխ վոչխարին և մատուցել:

2. Ինչու համար են կազմակերպվում բազաները, սրանց նշանակությունը և կազմակերպման վայրը:

3. Զուգավորման, ծնի, լողացնելու, խուզելու, կթելու կամպանիաների համար անհրաժեշտ խնվենտարը:

4. Վոչխարների խնամքի և պահպանման կանոնները՝ մուրալին և արոտային շրջանում:

5. Արտադրող խոյերին խնամելու և պահպանելու կանոնները գուգավորման և տարվա տարբեր շրջաններում:

6. Ինչպես պետք է վոչխարներին նախապատրաստել խուզելու: Խուզելու կանոնները, խուզված վոչխարների խնամքը:

7. Ինչպիսի մայր վոչխարներին պետք է կթել:

8. Գիրացվող (չաղացվող) վոչխարներին ինչպիսի արտաներ պետք է տրամադրել: Ղերացումն անցկացնելու կանոնները

9. Հոս պահպանող շների ինամքը և պահպանումը: Իմանալ հոտն սպասարկելու համարատասխան ձևերը:

10. Ինչպիսի տեղ պետք և հատկացնել վոչխարների շենքեր կառուցելու, ջրելու վայրի և այլ կարիքների համար:

V. Պլանավորման հաշվառման յեվ հաշվետվության գծով

1. Ֆերմայի վարիչ-բրիգադիրը պետք և իմանա ֆերմայի անասնապահության զարգացման պետական պլանը, ինչպես նաև՝ բրդի, մսի, մորթիների մթերման պլանային պարտավորությունները:

2. Ինչպես կազմել բրիգադիրի և կոլտնտեսության ֆերմայում աշխատող ամեն մի կոլտնտեսականին տրվող տարեկան և ամսական առաջադրանքը:

3. Ինչպես կազմել գուգավորման և ծնի պլանը:

4. Ինչպես պետք և տանել տավարի, մթերքների, կերի, գուգավորման, ծնի, ստացված սերնդի, գույքի և աշխատանքների հաշվառումը:

5. Ֆերմաների գծով ներկայացվելիք հաշվետվության ձևերը և ժամկետները:

VI. Աճիասանքի կազմակերպման գծով

1. Ինչ ցուցանիշների հիման վրա յե կատարվում հովիի և ֆերմայի այլ աշխատավորների աշխատանքի վարձատրումը:

2. Վոչխարապահական բրիգադների կազմակերպման կարգը: Ինչքան վոչխար պետք և սպասարկի բրիգադը և հովիվը (ծանրաբեռնավածության չափը):

3. Ինչու համար ֆերմայի աշխատողներին լրացուցիչ աշխուրեր և բնամթերքով նվեր (պրեմիա) են տալիս: Բնամթերքի նվիրատվության կարգը:

4. Ինչպիսի ցուցանիշների հիման վրա բրիգադի աշխուրերը 10—20% սահմաններում ավելացվում կամ պակասեցվում են:

VII. Զոոհիգիենայի յեվ պրոֆիլակսիկ միջոցառումների գծով

1. Իմանալ վոչխարների գլխավոր հիվանդությունները

[ծաղիկ, սիբիրախա, վարակիչ վիժում, ճիճվային հիվանդու-
թյուններ, քոս, պրկախա (СТОЛБНЯК) և այլն]:

2. Ինչ նախազգուշական միջոցներ պետք է ձեռնարկել
ծաղիկ, սիբիրախա, ճիճվային հիվանդությունների, դառների
սպիտակ փորլուծի, վոչխարների քոսի և վարակիչ վիժման դեմ
պայքարելու համար:

3. Ինչպե՞ս չի կարելի վոչխարներին ջրել ճահիճներից և
կանգնած լճակների ջրից:

4. Ինչ պայմաններում կարելի չե պճեղները կտրել:

5. Իմանալ վոչխարներին լողացնելու ձևը:

6. Յերբ պետք է կատարել խոյիկների ամորձատումը և
կտրել մատղաշ գառների պոչը:

7. Վիժում առաջացնող պատճառները և դրա դեմ պայքար-
ելու միջոցները:

8. Ինչպես պետք է հիվանդ վոչխարներին մեկուսարան
հասցնել:

9. Ինչպես պետք է վարվել վարակիչ հիվանդություններից
ստակած վոչխարների դիակների հետ:

10. Մեկուսարանը գոմի վրձր կողմում պետք է շինել, ինչ-
պես է անասուններին թաղելու վայրը:

11. Ինչ դեպքում է գործադրվում կարանտինը:

12. Ինչպես պետք է ոգնել վոչխարներին՝ անկանոն դիր-
քով ծնելու դեպքում:

ՀՈՎՎԻՑ ՊԱՀԱՆՁՎՈՂ ԶՈՈՏԵԽՄԻՆԻՄՈՒՄԸ

1. Վոչխարների բուժման գծով

1. Մաքուր բուժում, տրամախաչում (միտիզացիա):

2. Ինչպես վորոշել վոչխարների սեռական հասունացման
ժամանակը:

3. Ինչ հասակում են առաջին անգամ զուգավորում տվյալ
ըրջանի, տվյալ կոլանտեսության մայրացու վոչխարներին. ինչ
հասակից կարելի չե թույլ տալ առաջին անգամ զուգավորելու
տվյալ ըրջանի և տվյալ կոլանտեսության մատղաշ խոյերին:

4. Վոչխարների հղիության տեվողությունը:

5. Զուգավորման կամպանիային ինչպես պետք է նախա-
պատրաստվել:

6. Ինչպես վորոշել թե մայր վոչխարը յերբ և խոյի գալիս (ցանկութեան շրջանը):

7. Իմանալ զուգավորման կամ պահանջին նախադրուորաստվելու և կամ պահանջին անցկացնելու հիմնական կանոնները:

8. Վոչխարի կյանքի սևողութունը:

9. Ինչ նշաններով և իմացվում վոչխարի հասակը (տարիքը):

10. Ինչպես կազմակերպել բոլոր ձևի զուգավորումները:

11. Ինչ առավելութուններ ունի ձեռնաքաշ զուգավորումը:

12. Ինչ նշաններով պետք է խոտանել մայր վոչխարներին և խոյերին:

13. Քանի մայր վոչխար պետք է ծածկել մեկ արտադրող խոյով մեկ որում և զուգավորման սեզոնի ընթացքում:

II. Կերակրման գծով

1. Իմանալ տարբեր կերերի արժանիքները (կոպիտ, հյութալի, խտացրած կեր, արմատապալարապտուղներ, սիլոս և այլն): Ինչպես զանազանել տվյալ շրջանի համար լավորակ կերը վատորակ կերից:

2. Գառան որգանիզմի նորմալ զարգացման համար ինչ հանքային նյութեր են պահանջվում: Հանքային կերի նորմաները, նախապատրաստման և կերակրման ձևերը:

3. Ստույգ կերպով վորոշել վոչխարների կերի նորմաները և ուսցիոնները, կարողանալ կանոնավոր կերցնել յեզած կերը՝ վոչխարանոցում, բաղայում, մուրային պահպանման ուլայմաններում և այլն:

4. Ինչպես պետք է կերակրել հղի մաքիներին:

5. Վոչխարների և գառների արոտային խնամքի և արածեցնելու տեխնիկայի հիմնական կանոնները (բաց ձակատով, գիշերը, շոգին, անբարենպաստ յեզանակներին):

6. Ինչպես պետք է կերակրել խոյերին զուգավորման շրջանում և տարվա տարբեր յեղանակներին:

III. Խնամքի յեվ պահպանման գծով

1. Ինչ պայմաններ պետք է ունենա վոչխարանոցը՝ լույսի, մաքրութեան և չորութեան տեսակետից:

2. Մեկ հասուն վոչխարի, գառան և ցեղական վոչխարի համար պահանջվող անհրաժեշտ տարածությունը:

3. Բազայի կազմությունը և դրա դերը:

4. Վոչխարների արոտային պահպանման պայմաններից մտերայինին և վերջինից արոտային պայմաններին անցնելու կարգն ու կանոնները:

5. Ինչ ժամանակ պետք է աթարը կտրել և վոչխարանոցներն ախտահանել:

6. Ինչո՞ւ չի կարելի գառներին արոտ դուրս բերել ցոյ յեղած դեպքում:

7. Ինչպիսի արոտներ պետք հատկացնել բնավոյ հոտերի համար:

8. Վճր ջուրն և փաստակար վոչխարների համար:

9. Ինչն է պատճառը, վոր վոչխարը կորցնում է իր բուրբը:

10. Չուգավորման, ծնի և խուզի կամպանիաների անցկացման համար անհրաժեշտ ինվենտարը:

11. Վճր արոտներն են անպետք համարվում վոչխարների համար:

12. Վոչխարների խնամքը ձմեռվա շրջանում:

IV. Մասդաւենրի անեցսան գծով

1. Ինչպես պետք է կազմակերպել վոչխարների ծինը:

2. Ինչպիսի ինվենտար է պահանջվում ծնի կամպանիան անցկացնելու համար:

3. Ինչպես պետք է կերակրել հղի մաքուն հղիության տարբեր շրջաններում:

4. Ինչպես պետք է դաստիարակել վորք գառներին:

5. Ինչպես են ձևավորում սակմանները:

6. Ինչպես պետք է մատղաշներին լրացուցիչ խտացրած կեր տալ:

7. Ինչ հասակում պետք է գառներին ծծից կտրել:

V. Աւստանի կազմակերպման գծով

1. Մեկ բրիգադը քանի վոչխար պետք է սպասարկի:

2. Ինչ ցուցանիչների հիման վրա յեն աշխուրեր տրվում բրիգադին և առանձին աշխատանքի դեպքում:

3. Ինչ պայմաններում և կատարվում լրացուցիչ աշխուրերի բաշխումը և գառներ նվեր աալը:

4. Ինչի համար և ինչ չափով հովվի աշխուրերից կարող են պահում կատարել:

VI. Զոռի գիենայի յեվ պրոմիլակսիկայի գծով

1. Իմանալ վոչխարների գլխավոր հիվանդությունները [ծաղիկ, սիրիբախտ, վարակիչ վիժում, ճիճվային հիվանդություններ, քոս, պրկախտ (СТОЛБНЯК) և այլն]:

2. Ինչպիսի նախազգուշական միջոցներ պետք և ձեռնարկել ծաղիկ, սիրիբախտի, գառների սպիտակ փորլուծի, քոսի, վարակիչ վիժման և այլ հիվանդությունների դեմ պայքարելու ժամանակ: Ինչու չի կարելի վոչխարներին ջրել կանգնած լճակների և ճահիճների ջրով:

3. Ինչպիսի պայմաններում պետք և կտրել վոչխարների պճեղները:

4. Իմանալ վոչխարներին լողացնելու ձևերը:

5. Ինչ հասակում և կատարվում խոյիկների ամորձատումը և յերբ պետք և կտրել մատղաշ գառների պոչը:

6. Ինչ պատճառներից և առաջանում վիժումը, վերջինիս դեմ պայքարելու միջոցները:

7. Ինչպես պետք և հիվանդ վոչխարը փոխադրել մեկուսարան:

8. Ինչ պետք և անել վարակիչ հիվանդություններից սատակած վոչխարների կաշին:

9. Ինչ տարածության վրա և ինչ ուղղությամբ պետք և լինի մեկուսարանը և անասուններին թաղելու վայրը:

10. Ինչ դեպքում և գործադրվում կարանտինը:

11. Ինչպիսի ուղևություն պետք և ցույց տալ անկանոն ծնի դեպքում:

Խմբագիր՝ Ա. Թ ա ճ ե վ ա ո ղ ա ն
Տեխ. խմբագիր և սրբագրիչ՝ Խ. Ա յ վ ա ղ յ ա ն
Գլխավոր լիպոգր Խ 1183
Հրատ Խ 418, տիրած 1500, պատվեր Խ 328
Հանձնվել է արտադրության 1937 թ. ապրիլի 4-ին
Ստորագրված է ապագրելու 1937 թ. հունիսի 2-ին

Ֆյուդերտաի ապարան, Յերևան, Նալբանդյան 11

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. գրադ.

FL0003404

282

№ 126 до 1/19.

II
123542

174.

ՀԱՐԿՈՄԵՑՄ ԱՐՄՅԱՆՔԻ ՀԸՐ

Программа по зоотехническому
в жив. товарных фермах